6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1995, ՈՒՐԲԱԹ # 192 (946)

Ազգ

Azg
armenian daily

Ամեն դեպքում սերբերն են մեղավոր

Երեքշաբթի օրը ՆԱՏՕ-ի օդուժի կողմից Բոսնիայում սերբերի դիրքերի ռմբակոծման փաստը եւս մեկ անգամ վկայում է, որ Հյուսիսատլանտյան դաշինքի պատժամիջոցները հիմնականում ուղղված են միայն սերբերի դեմ: Վերոհիշյալ միջադեպի կապակցությամբ, Բրյուսելում ՆԱՏՕ-ի կենտրոնակայանի հայտարարության մեջ արդարացվում են օդաչուների գործողությունները, նշելով, որ դրանք կրել են պատասխանական բնույթ՝ ինքնաթիռները հայտնաբերվել են սերբական ՀՕՊ կայանների կողմից: Սակայն ոչինչ չի ասվում, թե արդյո՞ք օդաչուների կյանքին սպառնացել է վտանգ: Այս առիթով էլ ավելի պարզորոշ արտահայտվեց ԱՄՆ պետքարտուղարի ներկայացուցիչ Ն. Բյոռնը, ըստ որի հայտարարության համաձայն ՆԱՏՕ-ի օդուժի անձնակազմին իրավունք է վերապահված հակառակորդի կողմից նրանց մարտահրավեր նետելու կամ դրա դեմ դիմել համարժեք միջոցների: Զարմանալի է, որ համարժեք պատժամիջոցներ չձեռնարկվեցին կրակի դադարեցման համաձայնագրով նախատեսված դրույթները մահմեդականների կողմից խախտելու դեմ, երբ նրանք նույն երեքշաբթի օրը ծանր հրետանային մարտկոցներից ռմբակոծեցին Սարաեւոյի շրջակայքում տեղակայված սերբական ռազմական ստորաբաժանումների դիրքերը: Սրան հետեւեց միայն ՆԱՏՕ-ի կենտրոնակայանի բանավոր զգուշացումը, իսկ տարածաշրջանում տեղակայված ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերի հրամանատարի բողոքներին Բոսնիայի արտաքին գործերի նախարար Շաքիրբեյը խոստացավ, որ կուսումնասիրի դրանք:

ՍԵՓԱԿԱՆՆԵՐՍ

ԼՂՀ. Զորակոչը անցնում է կազմակերպված

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍԵՓ. ԹՂԹԱԿԻՑ, ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ Լեռնային Ղարաբաղում ավարտին է մոտենում աշնանային զորակոչը, որը ԼՂՀ պաշտպանության բանակի զորահավաքային կազմակերպական բաժնի պետ, գնդապետ Հենրիխ Ապրեսյանի խոսքերով, անցնում է շատ կազմակերպված: «ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շարքերը համալրել են զորակոչային տարիքի համարյա բոլոր պատանիները, որոնք անմիջապես ուղարկվել են ուսումնական զորամասեր: Որոշ տեղական հմտություններ ու գիտելիքներ ձեռք բերելուց հետո, նրանց կուղարկեն ԼՂՀ զինված ուժերի գործող զորամասեր: Զորակոչիկների զգալի մասն արդեն ընդունել է զինվորական երդումը», տեղեկացրեց գնդապետը:

Զորակոչի ընթացքում արձանագրվել են զինվորական ծառայությունից խուսափելու եզակի դեպքեր: «Բացատրական աշխատանքի եւ այլ միջոցների շնորհիվ զորակոչը հաջողվեց իրականացնել հարյուր տոկոսով: Մեր կողմից այսուհետեւ էլ կձեռնարկվի ամեն հնարավորը պաշտպանության բանակի շարքերը համալրելու համար: Այժմ արդեն նախապատրաստական աշխատանք է տարվում գարնանային զորակոչի կազմակերպման ուղղությամբ», նշեց բաժնի պետը: Գնդապետ Ապրեսյանը հերքեց մոտ ժամանակներս հանրապետությունում համընդհանուր զորահավաք անցկացնելու մասին լուրերը: «Մենք պատերազմող երկիր ենք եւ զորահավաք մեզ մոտ արդեն իրականացվել է: Նախատեսվում է կազմակերպել հավաքներ, որոնց նպատակը կլինի զորակոչային տարիքի անձանց ռազմական գիտելիքների խորացումը: Այսինքն կիրականացվեն փաստաթղթային պլանային պարապմունքներ: Չմոռանանք, որ նման հավաքներ անց էին կացվում նաեւ խաղաղ ժամանակներում, Խ. Միության գոյության օրոք», վերջում ասաց Հենրիխ Ապրեսյանը:

Հրանտ Բագրատյանը մեկնեց Վաշինգտոն

Համաշխարհային բանկի եւ Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի տարեկան ժողովին մասնակցելու համար այսօր Վաշինգտոն մեկնեց Հայաստանի կառավարական պատվիրակությունը վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի գլխավորությամբ: Պատվիրակության կազմում են էկոնոմիկայի նախարար Անդրանիկ Անդրեասյանը, ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը, ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ասատրյանը, վարչապետի աշխատակազմի ղեկավար Լեւոն Բեգլարյանը, վարչապետի մամուլի քարտուղար Վլադիմիր Մանոյանը:

ՀՀ կառավարությունը պատրաստվում է շախմատի օլիմպիադային

Հոկտեմբերի 5-ին ՀՀ կառավարության նիստում հավանություն տրվեց շախմատի 1996 թ. սեպտեմբերին Երեւանում անցկացվելիք 32-րդ համաշխարհային օլիմպիադայի եւ ՖԻԴԵ-ի 67-րդ կոնգրեսի նախապատրաստման եւ անցկացման միջոցառումների ծրագրին: Հաստատվեց միջոցառումների ժամանակացույցը:

«Երկքաղաքացիության արգելքը չի հակասում միջազգային նորմերին»

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի հիմնական օրենքի 14-րդ հոդվածում ամրագրված երկքաղաքացիության արգելքը չի հակասում միջազգային իրավական նորմերին: Այդ մասին հայտարարեց Ազգային ժողովի իրավաբանական բաժնի վարիչ Հենրիկ Խաչատրյանը: ՀՀ քաղաքացիության մասին օրենքը, որի նախագիծը ներկայումս քննարկվում է Ազգային ժողովում, հիմնվում է Հայաստանի սահմանադրության մեջ երկքաղաքացիությունը բացառող դրույթի վրա: Օրենքի որոշիչ սկզբունքը «արյան սկզբունքն» է, ընդգծեց Խաչատրյանը: Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացին չի կարող միաժամանակ լինել ուրիշ պետության քաղաքացի:

ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Եվրամիությունն աջակցում է Հայաստանին

Կկայանա՞ արդյոք խաղաղական երկխոսությունը

ՆԱԻՐԱ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆ

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, Երեւանում էր գտնվում Եվրամիության Եվրոպական հանձնաժողովի [illegible] Հանս վան դեն Բրուկը. [illegible]

[illegible]

ՏԵՂԱԿԱՆ

Թուրքմենստանից կստացվի օրական 6 մլն խմ գազ

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: 1996 թ. Հայաստանը Թուրքմենստանից կստանա օրական միջին հաշվով 6 մլն խմ բնական գազ, որը գրեթե 1 մլն-ով ավելի կլինի այս տարվանից: Այս մասին համաձայնություն է ձեռք բերվել օրերս Թուրքմենստան կատարած ՀՀ կառավարական պատվիրակության այցելության ժամանակ: Սակայն առայժմ պարզ չեն գազի առաքման պայմանները եւ գնման գինը: Այստեղ կան որոշ խնդիրներ կապված տարանցիկ փոխադրումների հետ: Համաձայնվել է երկու երկրների գերատեսչություններին մինչեւ դեկտեմբերի 1-ը ճշտել այդ հարցերը:

Գնդակոծվել են Չինարի եւ Երասխավանի դիրքերը

Հոկտեմբերի 4-ի երեկոյան Ադրբեջանի զինված ուժերը նոր ոտնձգություններ են կատարել հայ-ադրբեջանական սահմանի հյուսիսարեւելյան եւ հարավարեւմտյան հատվածների ուղղությամբ: ՀՀ պաշտպանության նախարարության մամուլի եւ լրատվության վարչության տվյալներով, ժամը 20.40-ից 23.00 հակառակորդը ինքնաձիգներով գնդակոծել է Տավուշի շրջանի Չինարի գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Միաժամանակ գնդակոծվել են նաեւ Արարատի շրջանի Երասխավան բնակավայրի պաշտպանական դիրքերը: Տուժածներ չկան: Սահմանի մյուս հատվածներում հոկտեմբերի լույս 5-ի գիշերը եւ առավոտյան հարաբերական անդորր է պահպանվել: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ոստիկանները գրանցում են նաեւ վարորդների հասցեները

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: Հետաքրքիր նորություն է ներմուծվել հանրապետության ճանապարհային ոստիկանության գիշերային հերթապահի աշխատանքում: Ոստիկանները ոչ միայն ստուգում են վարորդի փաստաթղթերը, այլեւ գրանցում են մեքենայի մակնիշը, համարը, վարորդի անուն-ազգանունը եւ բնակության վայրը: Թե ինչ նպատակով է կատարվում դա, մեզ չհաջողվեց տեղեկանալ ոստիկաններից, որովհետեւ իրենք էլ չգիտեին՝ հրամայված է վերեւից: Ենթադրաբար, դա օգնում է հանցագործությունները բացահայտելուն:

ԴՊՐՈՑ

Հարաբերական անդորր դասարանի դահլիճում

Անօրինական հարցաքննություններ եւ գաղտնի նկարահանո՞ւմ

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: [illegible]

Տես էջ 4

ԱՇԽԱՐՀ

ՆԱՏՕ-ն հետաձգեց ընդլայնումը

ՆԱՏՕ-ի երկրները որոշել են դեպի արեւելք դաշինքի ընդլայնման ծրագրերի իրականացումը դադարեցնել առնվազն մինչեւ 1997 թ.: Պայմանավորվածությունը ձեռք է բերվել ամերիկյան Վիլյամսբուրգ քաղաքում (Վիրջինիա նահանգ) ՆԱՏՕ-ի երկրների պաշտպանության նախարարների հոկտեմբերի 5-ին բացված հանդիպման նախաշեմին: Այդ հանդիպման նախապատրաստությանը մասնակցած դիվանագետները հայտարարել են, որ ՆԱՏՕ-ն ձգտում է Մոսկվայի հետ հատուկ հարաբերություններ հաստատել եւ դրա համար պատրաստ է հետաձգել իր առաջխաղացումը Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպա առնվազն մինչեւ Ռուսաստանում եւ ԱՄՆ-ում եկող տարի նախատեսվող հերթական նախագահական ընտրությունների կայացումը: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Մակեդոնիա. Ժամանակավոր նախագահ

Մակեդոնիան նշանակեց ժամանակավոր նախագահ այն բանից հետո, երբ երկրի նախագահը ծանրորեն վիրավորվեց երեքշաբթի օրը տեղի ունեցած ավտոմեքենայի ռմբահարման հետեւանքով: Խորհրդարանի նախագահ Անդովը ստանձնեց երկրի ղեկավարի պաշտոնը, մինչ 78-ամյա նախագահ Գլիգորովը, որը արդեն ենթարկվել էր ուղեղի վիրահատման, հավանաբար ենթարկվի նաեւ այլ վիրաբուժության:

Լիբիա. Պաղեստինցիներին արտաքսում են

Երեկ Լիբիայի առաջնորդ Մուամար Կադդաֆին Տրիպոլիի բազմահազարանոց հանրահավաքում նշեց, որ Լիբիայում բնակվող պաղեստինցիները ինքնակամ վերադառնում են հայրենիք պայքարելու համար Իսրայելի դեմ: Կադդաֆին անհիմն համարեց այն մեղադրանքներն իր երկրի հանդեպ, որոնց համաձայն լիբիական իշխանությունները սկսել են երկրից արտաքսել այնտեղ բնակվող 30000-ից ավելի պաղեստինցիների: Սակայն ինչպես նշում են արաբական եւ արտասահմանյան լրատվական միջոցները, պաղեստինցիների վտարումը Լիբիայից իրագործվում է իշխանությունների որոշման հիման վրա:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

ՀՌԱԿ

Ընդունելություն Հանրապետական վարչությունում

Հոկտեմբերի 5-ին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը ընդունեց Գերմանիայի Ազատ դեմոկրատական կուսակցության փոխհարաբերություններին առնչվող հարցեր, ինչպես նաեւ երկու կուսակցությունների երիտասարդական միությունների

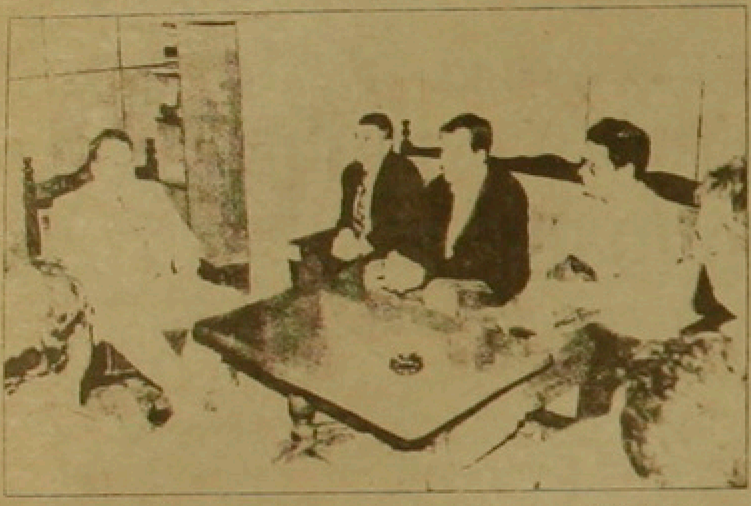

թյան երիտասարդ լիբերալ միության պատվիրակությանը՝ կուսակցության քաղաքական ղեկավարության անդամ Մայլ Լինէի ղեկավարությամբ:

Զրույցի ընթացքում քննարկվեցին ՀՌԱԿ-ի եւ Գերմանիայի Ազատ դեմոկրատական կուսակցության համագործակցության խնդիրները:

Հանդիպմանը ներկա էին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամներ Հարություն Առաքելյանը, Ստեփան Ստեփանյանը, փոխանդամ Հովիկ Հովյանը:

ԵՐԵՎԱՆ

Էլեկտրաէներգիայի թանկացումը չի ազդի տրանսպորտի ուղեվարձի վրա

Էլեկտրաէներգիայի թանկացման հետեւանքով քաղաքային տրանսպորտի ուղեվարձի նոր թանկացում չի սպասվում, քանի որ ստացված եկամուտը առայժմ բավարարում է [illegible] էներգիայի եւ [illegible] հետ կապված այլ ծախսերը հոգալու համար: Այս մասին Նոյյան Տապանի թղթակցին հայտնեց ՀՀ տրանսպորտի նախարարության ուղեւորների փոխադրման վարչության պետի տեղակալ Ռուբիկ Նավոյանը:

Պրն. Նավոյանը նշեց, որ կառավարության կողմից ուղեւորատար տրանսպորտը չի ֆինանսավորվում: Քանի որ հնարավորություն չկա տոմսակների կամ կտրոնների միջոցով հաշվարկել ստացվող եկամուտը, վարորդներն աշխատում են ըստ պլանային առաջադրանքի, որը սահմանվում է նկատի առնելով տվյալ երթուղու ծանրաբեռնվածությունը: Վարորդների աշխատավարձը կախված է ձեռնարկության ընդհանուր եկամուտներից եւ միջին հաշվով կազմում է 8-10 հազար դրամ: Քաղաքային տրանսպորտն իր աշխատանքը սկսում է առավոտյան ժամը 6:00-ին եւ ավարտում 22:00-ին: Ժամը 19:30-ից սկսած ուղեվարձը փոխվում չի ավելանում է, որովհետեւ ծանրաբեռնվածությունը զգալիորեն նվազում է: Տարիներ շարունակ քաղաքային տրանսպորտը չի համալրվել նոր միջոցներով, իսկ ունեցածը հարկ է լինում շարունակ վերանորոգել: Պահեստամասեր ձեռք են բերվում միայն շուկայական գներով:

ՆՏ

ԴԱՏ

Հարաբերական անդորր դատարանի դահլիճում

Սկիզբը էջ 1

Ամբաստանյալը, ինչպես եւ սպասելի էր, ցուցմունքները համարեց սխալ եւ ֆանտազիա, ավելացնելով, որ դատաստանի բազմակողմանիությամբ [illegible] ուղեկցված 3 հարցաքննություն, որոնք նկարահանվել են եւ այդ ժամանակ ասվել են հանձնախմբի շուրջ ՀՅԴ անունը: Նշենք, որ նման տեսաժապավեններ կամ ձայնագրություններ գործում չկան: Այս եւ նախորդ հանգամանքներն էլ, հավանաբար, հիմք ընդունելով փաստաբաններ Ռեստուին եւ Հայրապետյանը դեմ էին իրենց իսկ զանգված [illegible] Ռ. Սահակյանին, որը փորձում էր [illegible] հարցի շուրջ: Իսկ տեսաժապավենների գոյությունը արդարացվեց հենց տեղում այն հիշեցումով, որ 1995 թվականի հունվարի 17-ի «Հինգշաբթի» ծրագրով ցուցադրվել է մի դրվագ, որ հարցաքննվում էր Է. Սիմոնյանը.

[illegible]

ԱՊՀ

ԵՐԵՒԱՆ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՌԱՐԿ: ԱՊՀ երկրների սահմանապահ զորքերի հրամանատարների խորհրդի հերթական նիստը նախատեսվում է անցկացնել դեկտեմբերի առաջին կեսին, Տաշքենդում: Այդ մասին Սնարի թղթակցին հայտնեց Հայաստանի սահմանապահ զորքերի հրամանատար գեներալ-մայոր Լեւոն Ստեփանյանը:

Խոսելով Բիշքեկում սեպտեմբերի [illegible] կայացումից: Նա մասնավորապես նշել էր սահմանների համատեղ պաշտպանության եւ ընդհանուր հրամանատարությունների միացյալ ստեղծմանը: Որպես «Արտաքին սահմաններում ճգնաժամային իրավիճակների ծագման դեպքում ԱՊՀ պետությունների սահմանապահ զորքերի փոխգործողության մասին» համաձայնագրի ստորագրման պարտավոր պայման Ադրբե-

Սահմանապահների հրամանատարների հաջորդ հանդիպումը Տաշքենդում

19-21-ը կայացած նիստի արդյունքների մասին, գեներալ Ստեփանյանը նշեց, որ դա զուտ աշխատանքային հանդիպում էր: Նրա [illegible], քննարկվածների մեջ առավել լուրջ սկզբունքային խնդիրները կապված էին միասնական [illegible] ստեղծման, զորքի, ԱՊՀ [illegible] համագործակցության, միացյալ ընդհանուր հրամանատարությունների կազմավորման եւ կադրերի պատրաստման հետ:

Ընդհանուր առմամբ համաձայնություն տալով առաջարկված փաստաթղթերից շատերի նախագծերին, հանդիպման մասնակիցները միաժամանակ արտահայտեցին դրանց լրամշակման օգտին, հաշվի առնելով արված առաջարկությունները ու դիտողությունները, ասաց գեներալը: Նախագծերից փաստերն յուրաքանչյուրի առթիվ հստակ կարծիք էր հայտնում Ադրբեջանի ներկայացուցիչը, որ առաջարկեց փաստաթղթի մեջ ներառել առանձին հոդվածներ, որոնք ուղղված են պայմանավորվող կողմերի ինքնիշխանության ու տարածքային ամբողջականության խախտման հանգեցնող զինված ագրեսիայի հետեւանքների վերացմանը եւ դրա կանխմանը:

Լեւոն Ստեփանյանը նշեց, որ Ադրբեջանը չի հրաժարվում իր արտաքին սահմանի հատվածի պաշտպանությունը եւ դրանով իսկ ԱՊՀ մյուս երկրների հանդեպ որոշակի պատասխանատվություն է կրում ԱՊՀ կազմի մեջ չմտնող պետությունների հետ սահմանները պաշտպանելու մասին Մինսկի պայմանագրի հիմնական պահանջները չկատարելու համար: Հենց այդ հանգամանքը Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի հրամանատարությանը ստիպեց որոշում ընդունել ադրբեջանական սահմանի փակման մասին:

Սիմոն Կազարովին շնորհվեց «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ոսկե շքանշանը

Սանկտ Պետերբուրգի Լենէներգոյի դիրեկտոր, ակադեմիկոս Սիմոն Արմենակի Կազարովը Ռուսաստանի չորրորդ քաղաքացին է, որին Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնում Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա կաթողիկոսը հանձնեց «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ոսկե շքանշանը՝ Հայ Առաքելական եկեղեցու ծառայությունների դիմաց բարձրագույն պարգեւը: Ս. Կազարովը Սանկտ Պետերբուրգի հայկական եկեղեցուն է նվիրաբերել շուրջ 100 հազար դոլլար, նրա ջանքերով ներկայումս Սանկտ Պետերբուրգում գործում է 100 աշակերտ ունեցող կիրակնօրյա հայկական դպրոց: Ս. Կազարովի հետ Հայաստան ժամանած պետերբուրգյան պատվիրակությունը կաթողիկոսին նվիրեց արծաթե երեք հուշամեդալ՝ Վեհափառի դիմանկարով:

ՆՏ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանում այրվածքներից մահացության հիմնական պատճառը հիվանդների ուշ հոսպիտալացումն է

Ամբողջ աշխարհում այրվածքների հետեւանքով մահացությունը ըստ տանակի, սրտանոթային եւ ուռուցքաբանական հիվանդություններից հետո, զբաղեցնում է երրորդ տեղը: Նոյյան Տապան գործակալության թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ ՀՀ առողջապահության նախարարության ծառայողական բժշկության եւ այրվածքաբանության հանրապետական գիտական կենտրոնի (ՏԲԱՀԳԿ) այրվածքային կենտրոնի ղեկավար Նորայր Դավիդյանն ընդգծեց, որ այրվածքներից մահացության հիմնական պատճառներից մեկը ուշ հոսպիտալացումն է: Այսպես, նրա խոսքերով, կենտրոնում մահացողների 80 տոկոսը նրանք են, ովքեր նախապես բուժվում են տնային պայմաններում: Վերջերս կենտրոնում արձանագրվեց ոտքերի այրվածքներից 6 ամյա մի երեխայի մահվան դեպք, ախտահարված էր մարմնի ամբողջ մակերեսի ընդամենը 6-8 տոկոսը: Երեխան մահացել է միայն այն պատճառով, որ ծնողները նրան 5 օր շարունակ տանն էին պահել, որի հետեւանքով նա հայտնվել էր ծանրագույն թունավորման եւ կրկնական կաթվածահարության մեջ: Ն. Դավիդյանի խոսքերով, մահացության բարձր ցուցանիշի վրա ազդում է նաեւ կենսամակարդակի ընդհանուր անկումը:

Ինչպես նշեց կենտրոնի ղեկավարը, հիվանդների վաս սնվելը նույնպես բացասաբար է ազդում նրանց վիճակի վրա: Տուժածներին ստացիոնար ընդունելու ժամանակ կատարվող կենսաքիմիական հետազոտությունները ցույց են տալիս սպիտակուցի խիստ նվազում եւ համախտակի հանդիպող սակավարյունություն, ինչը զգալի չափով կրճատում է օրգանիզմի վերականգնողական ունակությունը: Այրվածքներով հիվանդների ներկայումս նկատվող մեծ հոսքի պատճառներն են, ըստ Ն. Դավիդյանի, սոցիալ կենցաղային պայմանների վատթարացումը, տեխնիկայի անվտանգության կանոնների անտեսումը ինչպես կենցաղում, այնպես էլ, օրինակ, վառելանյութի փոխադրման առեւտրում:

Կենտրոնի ղեկավարը ընդգծեց նաեւ Հայաստանում այրվածքային հիվանդացության զգալի «երիտասարդացումը»: Նրա խոսքերով, նախկինում մանուկների քանակը կազմում էր ընդունվող բոլոր հիվանդների 40 տոկոսը, իսկ վերջին չորս տարվա ընթացքում այդ թիվն աճել է մինչեւ 65 տոկոս: Իրեւ կանոն, այրվածքներից մեծամասամբ տուժում են առավել շարժունակ եւ հետաքրքրասեր երեխաները:

Այրվածքային հիվանդությունների բուժումը մեծ ծախսեր է պահանջում, որովհետեւ ախտահարվում են օրգանից մի բոլոր օրգաններն ու համակարգերը, եւ հետեւանքների վերացման համար անհրաժեշտ է դառնում օգտագործել ինչպես ժամանակակից բուժամիջոցներ (դրանց շարքին կարելի է դասել թոքերի արհեստական օդափոխման սարքը, օդային ջեռուցմամբ «կլինիտրոն» հատուկ մահճակալները եւ այլն), այնպես էլ թանկարժեք դեղորայքի մի մեծ ցանկ: Օրինակ, ԱՄՆ-ում դեռ 1982թ. այրվածքային ախտաբանությամբ մեկ հիվանդի համար պետությունը օրական ծախսում էր 998 դոլլար 29 սենթ: Երեք ամիս առաջ ստեղծված այրվածքների կենտրոնում հիմնվել է վերականգնողական ծառայություն, որը կիրառում է արյան էֆֆերենտ(?) բուժական ամենաժամանակակից մեթոդներ, ներառյալ պլազմաֆերեզը եւ հեմոսորբցիան: Կազմակերպվում է արյան պատրաստուկների, ինչպես նաեւ գլյուկոզայի, անալգինի լուծույթների, ֆիզլուծույթի եւ այլն դեղաբանական արտադրություն: Դրա անհրաժեշտությունը բացատրվում է այրվածքների ախտաբանական յուրահատկությամբ, երբ մեկ օրվա ընթացքում յուրաքանչյուր հիվանդին ներարկվում են 8 լ տարբեր լուծույթներ: Արդյունքում այրվածքների կենտրոնում դիտվում է մահացության մակարդակի զգալի նվազում (50 տոկոսի սահման ներում): Ն. Դավիդյանը հույս հայտնեց, որ որոշ ֆինանսական աջակցություն ստանալու դեպքում տուժածներին ցույց տրվող օգնության մակարդակը զգալիորեն կբարձրանա:

ՆՏ

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

Կառավարության նիստում

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ կառավարության հոկտեմբերի 5-ին կայացած նիստում որոշվեց որպես բաց բաժնետիրական ընկերություն սեփականաշնորհել «Արթիկշին» համաշինարարական ռեստավրացիոն ձեռնարկությունը, Մանթաշի արտադրական կոմբինատը, Տավուշի պահածոների, Գյումրիի խաղալիքների, Իջեւանի եւ Արթիկի պանրի գործարանները, Երեւանի թղթաբրդական ֆաբրիկան, Երեւանի ավտոտրանսպորտային տեխսպասարկման տեղամասը: Որոշում ընդունվեց լուծարել «Չինար» ֆիրմային խանութների միավորումը, ֆիրմայի 10 խանութները սեփականաշնորհել աշխատավորական կոլեկտիվներին որպես փոքր օբյեկտներ, թույլատրել մի շարք վարձակալների գնել իրենց կողմից վարձակալված գույքը:

Հավանություն տրվեց ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում եւ «Ձեռնարկությունների եւ անհատ ձեռներեցների սնանկացման մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենքի նախագծին, որը ներկայացվելու է ՀՀ ԱԺ:

Հաստատվեցին հանրապետության բնակավայրերում քաղաքացիներին սեփականության իրավունքով պատկանող շինությունների գնահատման նպատակով դրանց տեղադիրքի տարածագնահատման գոտիները:

ՀԴԿ-ն համաժողով է հրավիրում

Հայաստանի Դեմոկրատական կուսակցությունը ս. թ. հոկտեմբերի 10-ին, ժամը 14:00-ին, Երաժշտական ընկերության դահլիճում (Սայաթ Նովա 15) հրավիրում է համաժողով, քննարկելու Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի ընտրությունների եւ ՀՀ Սահմանադրության հանրաքվեի արդյունքը: Հրավիրված են ՀՀ Ազգային ժողովի, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի, ՀՀ արդարադատության նախարարության, ընտրություններին մասնակցած կուսակցությունների եւ միավորումների, Հայաստանում հավատարմագրված դեսպանությունների, ՄԱԿ-ի եւ միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, որոնց ելույթները ակնկալվում են համաժողովում: Հասարակայնության ներկայացուցիչները հրավիրատոմսեր կարող են ստանալ ՀԴԿ գրասենյակում (Կորյունի 14, հեռ. 52 52 73):

Լույս տեսավ ԱԻՄ-ի «Ավրորա» թերթը

Հոկտեմբերի 5-ին, երկարատեւ ընդմիջումից հետո լույս տեսավ ԱԻՄ-ի «Ավրորա» թերթը: ԱԻՄ-ի լրատվական կենտրոնից տեղեկացանք, որ նյութական սուղ հնարավորությունների պատճառով (ներառյալ ՆԳՆ կողմից Միավորման թղթի պաշարի բռնագրավումը), «Ավրորան», ինչպես նաեւ ԱԻՄ-ի «Անկախություն» շաբաթաթերթը, առայժմ կունենա ամսաթերթի կարգավիճակ: «Անկախության» այս տարվա երկրորդ եւ վերջին համարը լույս էր տեսել սեպտեմբերի 22-ին՝ ՀՀ Անկախության հռչակման հաջորդ օրը:

Լ. Պ.

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է սարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941 AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻՒԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ առաւածները ՊԱՒԷԼ ԴԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային սարքաւորումը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Կարծում ենք, կենդանաբանական այգու վերջին տարիների չարչրկված պատմությունը շարադրելու ու նրա սակավաթիվ բնակիչների «ողբալի կյանքը» նկարագրելու հարկ չկա: Շատ ժամանակ չի անցել, և բոլորիս հիշողության մեջ միանգամայն թարմ են այգու սակավաթիվ այցելուներին հառած կենդանիների սովալլուկ հայացքները: Այսօր էլ շատ բան չի փոխվել, չնայած շարունակվող բարեկարգումներին՝ կենդանիների գլխաքանակի, տեսականու ավելացման կամ վերանորո- («Ազգն» այդ ընթացքում տպագրել էր դերասանուհու նաև բերքին հասցեագրված ֆաքսի համառոտ բովանդակությունը): Քաղաքապետարանի վերաբերմունքը դերասանուհու առաջարկին (թերևս այն պատճառով, որ կենդանաբանական այգին նրա ենթակայության տակ է) ճշգրտելու նպատակով «Երևան» ողջախոսագրի հարցումին վերջինիս լրատվական ծառայության պետը պատասխանում է. «...Էսօր մեր իրականությունը շատ ավելի տխուր է, քան Բրիջիթ Բարդոն շատ լավ է ապրում և մտածում է անձիք շատ կան, Երևանի քաղաքապետարանում նույնպես: Թափառող կենդանիներից ազատվելու դերասանուհու առաջարկած տարբերակի ամբողջական նախագիծը ֆրանսիականի օրինակով երկու տարի առաջ պատրաստել էր նաև Եր. քաղխորհրդի նախագահի տեղակալ Վազգեն Պետրոսյանը, որը սակայն ֆինանսական միջոցների բացակայության պատճառով անիրագործելի համարվեց: Այժմ, երբ այլևս կասկած չի հարուցում նրա իրագործումը, պարզվում է՝ «գուցե Բրիջիթ Բարդոն շատ լավ է ապրում և մտա-

ԹՆՅՈՒԿ

Բրիջիթ Բարդոն՝ թերևս առաջին անգամ անպատասխան

Նրան պատասխանելով, մեր «տխուր իրականությունը» ավելի տխո՞ւր է դարձնում

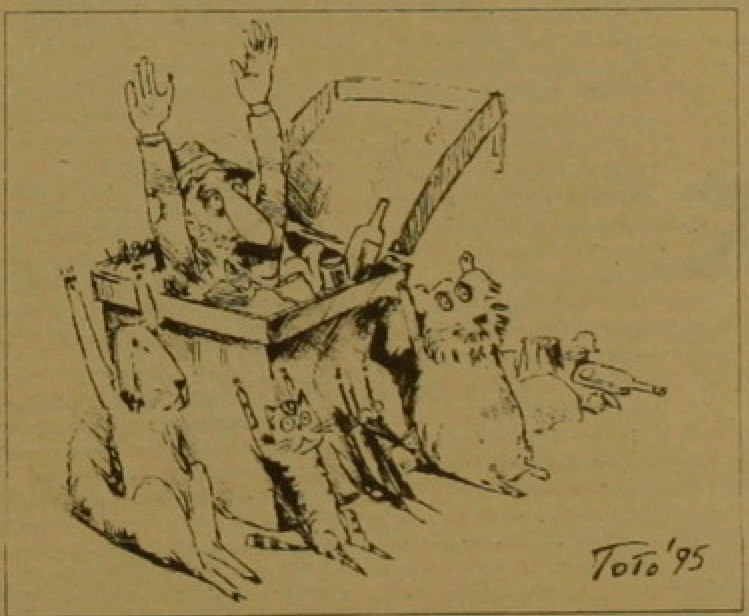

գումների մասին: Երկու տարի առաջ Երևանի քաղխորհրդի պատգամավորների հատուկ հանձնախումբը ներկայացրել բարձիթողի ժամանակահատվածում այսր-բալանի ենթարկված այգու վիճակը, երբ «չպարզված հանգամանքներում» իրենց մահկանացուն էին կնքել այգու «վերջին մոհիկանները»՝ միակ փիղը, բազում զեբրեր և այլն: Կամ, թե ինչպես էժան էին գնահատվել այդ ժամանակահատվածում թանկարժեք մորթեղենի մի շարք տեսակներ, որոնց ամբողջական գինը մի դրամապանակի արժողություն էլ չուներ: Ինչևէ, փոխվեց այգու ղեկավարությունը, Երևանի քաղաքապետարանը հարցերը փակված համարեց:

Կենդանիների վիճակը, իհարկե, շատ անհանգստացնում էր: Երևանցիները չէին հարմարվում նրա կորուստին, և խնդիր էր դրված փրկել մնացած հազվագյուտ կենդանիներին: Դիմեցին օտարերկրյա դեսպանություններին: Եկան, ուսումնասիրեցին, օգնություն էլ խոստացան, և ուրախալի է, որ դրական տեղաշարժեր արձանագրվել են: Այգու ներկայիս տնօրենը գոհունակությամբ հայտնում է, որ քաղխորհուրդը զգալի դրամական օժանդակություն է ցուցաբերում այգուն, նշում, որ քաղաքապետարանն ու փոխքաղաքապետերն անձամբ այցելում են և ծանոթանում նրանց խնդիրներին: Ուրախալի է, որ քաղաքապետարանը ֆինանսական բարվոք վիճակում է, բայց այն էլ, որ աշխարհահռչակ դերասանուհի Բրիջիթ Բարդոյի օգնության առաջարկն էլ է մերժում: Եւ այն էլ այն ժամանակ, երբ, ինչպես հայտնում է այգու տնօրենը, գործարար մարդկանց աջակցությունն են ակնկալում:

Համաշխարհային կինոարվեստի աստղի՝ Հայաստանի Հանրապետության նախագահին ուղղված նամակը անպատասխան է մնացել, որովհետև, ինչպես հայտնել է նախագահի մամուլի քարտուղար Լ. Զուրաբյանը, իրենք նման նամակ չեն ստացել ցների... մասին»: Արդյո՞ք կարող ավելացնել. «Մենք ժողովրդի մասին ենք մտածում»: Եւ ժողովրդի մասին մտածելով էլ, գտել են նաև թափառող կենդանիներից ազատվելու, թերևս, իրենց կարծիքով, ընդունելի տարբերակը՝ ոչնչացնում են նրանց: Հեռագրի բովանդակությունից պարզ երևում է, որ Բ. Բարդոն լավատեղյակ է կենդանիներից ազատվելու այդ բարբարոս մեթոդին, և պատահական չէ նրա առաջարկը անասնաբուժական դիսպանսերներ ստեղծելու մասին, որ ամլացման միջոցով կնվազեցնեն թափառող կենդանիների չափազանց մեծ թիվը: «Ձեր երկրում կան բարեհաճ անձինք, որոնք կցանկանային իմ համաձայնությամբ և ձեր օժանդակությամբ ստեղծել կենդանիների պաշտպանության ընկերություններ: Հայաստանից եկած օգնության կոչը ինձ անկեղծորեն հուզում է, և ես ուզում եմ աջակցել այդ նախաձեռնություններին», ավելացնում է նա ՀՀ նախագահին ուղղած հեռագրում:

Եւ իրոք, Հայաստանում բարեհաճ ծում է ցների մասին...»: Չէ, մենք Բարդոյի թավ սրտնեղություններին մասնակից չենք ուզում դառնալ: Մեր որդեգրած տարբերակն էլ մեզ ձեռ է տալիս: Ոչինչ, որ թափառող կենդանիներից տուժածների թիվը, ըստ վիճակագրական տվյալների, տարեկան հասնում է մի քանի հազարի: Իսկ մինչև տուժողների ահազանգը չլինի, նրանց չեն էլ ոչնչացնի (վտանգավոր), փաստացի պակասությունը միշտ էլ զգալի է:

Անհասկանալի է նաև այն, որ քաղաքապետարանը ինչո՞ւ է խուսափում կենդանաբանական այգու բարեկեցությունից: Թերևս այն պատճառով, որ Բրիջիթ Բարդոյի անունը ավելի հնչե՞ղ է: Հենց սա էլ «ժողովրդի մասին մտածելու» հայկական տարբերակն է: Իհարկե, երբեք էլ չենք կարծում, որ ժողովրդի մասին մտածողը այդ արտահայտության հեղինակն է: Լրագրողին տված նրա պատասխանին անդրադառնում ենք միայն այն պատճառով, որ դա եզակի մտածելակերպ չէ «ժողովրդի մասին» մտածողների համար:

ԱՆՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԳՈՒԳԱՐՔ

Դեբեդը զոտեւորվեց նոր կամրջով

Ալավերդուց Սանահին տանող երկու ճանապարհը կառուցվել է դեռ շուրջ տասնամյակ առաջ: Այն շինված է գլխավոր մայրուղուց Դեբեդի ափերը կապող կամրջով: Գյուղ տանող ճանապարհի համար կառուցված այդ կամուրջն այն ժամանակ լիովին բավարարում էր տրանսպորտի պահանջները: Բայց հետո Ալավերդի քաղաքը ընդարձակվեց դեպի Սանահինի սարահարթը, և սկսվեց նոր թաղամասի կառուցումը: Սանահինի կամուրջն արդեն չէր բավարարում նոր թաղամասի պահանջները: Համայնական էր դառնում ևս մի նոր կամրջի կառուցումը քաղաքի հենց այդ մասում: Կամրջի նախագիծը հաստատվեց, և սկսվեց շինարարությունը: Սակայն հայտնի իրադարձությունները և հետևանքով շրջափակումը ընդհատեցին կամրջի շինարարությունը:

Երբ Ալավերդու քաղխորհրդի նախագահ ընտրվեց Վալերիկ Հայրապետյանը, նա որոշեց գործկոմի նախաձեռնությամբ ու միջոցներով ավարտել կամրջի շինարարությունը: Հեշտ չէ սակայն որոշել: Նախնական հաշվարկով կամրջի շինարարության ավարտման համար պահանջվում էր ավելի քան հինգ միլիոն դրամ: Այդ գործին իր օգնությունը ցուցաբերեց Հայաստանի ավտոտրանսպորտի և հաղորդակցությունների նախարար Հենրիկ Քոչինյանը: Ենթակայության կարճ ժամկետում ավարտվեց կամրջի շինարարությունը, և այն հանձնվեց շահագործման:

Դեբեդը զոտեւորվեց նոր կամրջով, որի երկարությունը 40 մետր է, բարձրությունը՝ 18, լայնքը՝ 8, մայթերը՝ 2 մետր:

Կամուրջը լիովին կարգավորի տրանսպորտի անխափան և անվթար երթևեկությունը Ալավերդի-Սանահին-Ակներ երթուղով:

ՎԱՐԱԶԴ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Արտակարգ իրավիճակների ժամանակագրություն

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: 1995 թ. երրորդ եռամսյակում Թուրքմենստանից Հայաստան հասնող գազամուղը գործում էր անխափան: Այդուհանդերձ, տարեսկզբից հանրապետության գազամատակարարումը ընդհատվել է վեց անգամ, այդ թվում 5 անգամ՝ Վրաստանի եւ Հյուսիսային Կովկասի տարածքում կատարված դիվերսիաների եւ պայթեցումների հետեւանքով: Այդ մասին այսօր ՍՆԱՐՔին հայտնեցին ՀՀ արտակարգ իրավիճակների վարչության մամուլի ծառայությունում:

Երկաթուղում ինն ամսում տեղի են ունեցել երկու բախում եւ երկու դիվերսիոն պայթեցում, թեեւ երրորդ եռամսյակը անցել է համեմատաբար հանգիստ:

Երրորդ եռամսյակում լուրջ վթարներ չեն եղել նաեւ էներգետիկայի օբյեկտներում: Սակայն ինն ամսվա ընդհանուր արդյունքները մթագնում են Գյումրիի ՋԷԿ-ի շարքից դուրս գալը եւ Հրազդանի ՊՇԷԿ-ում թթվածնային բալոնների պայթյունը, որը ինը մարդու կյանք խլեց:

Անցյալ տարվա նման այս տարվա երրորդ եռամսյակում դիվերսիա կատարվեց Հայաստանի Նոյեմբերյանի շրջանի Բագրատաշեն գյուղի տոնավաճառում: Այս անգամ զոհվեց երեք մարդ (1994 թ.՝ 14): Ինն ամսվա ընթացքում ուժեղ քամիներ, հորդառատ անձրեւներ, կարկուտը, սողանքները եւ սելավները խնիցս վնաս են պատճառել հանրապետության տարբեր շրջանների գյուղատնտեսությանը: Դրանց աղետալի հետեւանքներից զոհվել է երկու մարդ:

ՀՀ սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության կայանները տարեսկզբից հանրապետության տարածքում արձանագրել են 3-4 բալ ուժգնության ութ երկրաշարժ, որոնք վնաս չեն պատճառել:

1995 թ. ինն ամսում, վարչության տվյալների համաձայն, Հայաստանում բնական եւ տեխնիկական բնույթի արտակարգ իրավիճակների հետեւանքով ընդամենը զոհվել է 18 մարդ (1994 թ.՝ 27):

Թեհրան. Հայ խիտանային սպանողները դատապարտվեցին բանտարկության

Ինչպես տեղեկացրել էինք մեր թերթի սեպտեմբերի 28-ի համարում, Թեհրանի իսլամական հեղափոխության դատարանում շարունակվում էր հայ խահանա Միքայելյանի սպանության մեջ մեղադրվողների դատավարությունը: Իրանի ռադիոյի լրատվության համաձայն, հոկտեմբերի 4-ին Թեհրանի իսլամական հեղափոխության դատարանի նախագահը լրագրողներին հայտարարեց, որ երեք հանցագործներից մեկը դատապարտվել է երեսուն տարվա ազատազրկման, մյուս երկուսը՝ 20 տարվա: Դատարանի նախագահը իր հայտարարության մեջ ընդգծել է, որ դատարանի կողմից հանցագործների նկատմամբ մահվան դատավճիռ չի կայացվել միայն իսլամի գթասրտության շնորհիվ եւ Միքայելյանի ընտանիքի համաձայնությամբ:

Ս. Գ.

ԵՎԱ

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է ձեզ սովորելու 1-3-ամսյա դասընթացներում

Հեռակա Ժամանակակից Բնագավառներում: (?)

- համակարգչային դասընթաց (IBM PC համակարգիչների վրա, օպերատորական գործ, WINDOWS, EXCEL, Paintbrush, DBASE, ծրագրավորման լեզուներ C, PASCAL եւ այլն
- անգլերեն լեզու (HEADWAY, Օքսֆորդի համալսարանում մշակված մեթոդ),
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ,
- կոմերցիա եւ էկոնոմիկա,
- վարսավիրություն,
- մասսաժ:

Ավարտողներին տրվում է վկայական (սերտիֆիկատ):

Հասցեն՝ Սարյան փող., 4 (Մ. Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց)
Հեռախոսներ՝ 58-21-22, 58-58-71

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵ

The international Committee of The Red Cross (ICRC) is seeking applications for the post of a **regional agronomist** for its relief operations in Armenia, Nagorny Karabakh, Georgia and Abkhazia.

Minimum requirements:
- university degree in agricultural science, comparable to a Western European/American masters degree.
- fluency in spoken and written English. French knowledge a plus.
- working knowledge on WordPerfect-Lotus and similar software programmes.
- up to five years experience in small scale farming projects.
- willingness to travel a lot in the region.

This position is limited to nine months. Renumeration will be commensurated with the responsibilities carried out.

Please provide detailed C. V. with three professional references to ICRC Administration, Orbeli str. 41, Yerevan 375028, Armenia.

Հայաստան, 375028 Երեւան, Օրբելի փ., 41
Հեռ.: 7-8852-273-152, 274-940, Կապ. 50-40, AT&T
Հեռ./ֆաքս: 7-8852-451-092

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգային

– Ո՞րտե՞ղ հող սեփականաշնորհվեց Արթիկի շրջանում:

– Տասնմեկուկես հազար հեկտար: Գործող հողային օրենքի համաձայն առանձնացվեց ընդհանուր մակերեսների 15 տոկոսը, մոտ 3800 հեկտար վարելահող, որը մնում է որպես պետական-պահեստային ֆոնդ եւ տրվում է վարձակալությամբ:

– Կայի՞ն այնպիսի մարդիկ, որ հրաժարվեցին հողից, չուզեցին ստանալ: Ասում են Արթիկ խաղա-

ղացին մանր եղջերավոր անասուններ եւ խոզեր այլեւս չի պահում, որովհետեւ տնտեսությունը դադարել է նրան խտացված կերով ապահովել:

– Նախկին սովխոզների համրատնտեսությունը ներկրում էր շուրջ 500 հազար տոննա խտացված կեր: Հիմա մենք այդ հնարավորությունը, իհարկե, չունենք: Այդ հանգամանքը նույնպես էական դեր է խաղում:

– Մի այլ բան էլ, խնդրում եմ, պարզաբանեք: Կոլտնտեսությունների ժամանակ հեկտարից ստացվող

է: Երբ գյուղացին ավելնա, մենք կարող ենք նրա հողն էլ, անասուններն էլ ապահովագրել: Բայց առայժմ ցանկություն հայտնող չկա:

– Մի ժամանակ Արթիկը ճակնդեղի լավ արտադրություն ուներ: Հիմա ճակնդեղ ցանո՞ւմ եք:

– 480 հեկտար էր հատկացված շաքարի ճակնդեղին: Լավ բերք էինք ստանում: Հիմա դրան փոխարինելու են եկել հացահատիկային կուլտուրաները:

– Բերքատվության նվազման պատճառների մեջ դեր չի՞ խաղա-

ԳՈՐԾՈՒՂՈՒՄ

Արթիկը հողի սեփականաշնորհումից հետո

Հողի սեփականաշնորհումը առաջին, ամենաարմատական միջոցառումն էր, որով հանրապետությունում սկսվեց անցումը հանրային տնտեսավարումից շուկայական հարաբերությունների: Ահա ինչու այդ իրողությունը մինչեւ այժմ էլ մնում է ուշադրության կենտրոնում, առաջացնում ամենատարբեր տեսակետների բախում, տեղիք տալիս ոչ միանշանակ գնահատականների: Ահա այդ մասին է մեր թղթակցի հարցազրույցը Արթիկի շրջգործկոմի գյուղվարչության պետ Նովակիմ Բոյաջյանի հետ:

ի ոչ մի բնակիչներ այն ժամանակ հողից հրաժարվեցին, թեեւ հիմա զղջացել են:

– Բազմաթիվ մասին եւ հանդարտ սկզբներ չունենք. դա իմ բնազդային չէ, իսկ շրջանում այդպիսի ոչ մի դեպք չի արձանագրվել: Հողի սեփականաշնորհմանը մեր ողջ ազգաբնակչությունն է մասնակցել:

– Ինչքա՞ն հող է ստացել յուրաքանչյուրը:

– Շրջանի տարբեր գյուղերում հողաբաժանման տարբեր հնարավորություններ կային: Հայկաձորում, օրինակ, մեկ հողաբաժինը կազմել է 3,3 հեկտար, իսկ Պեմզաշենում 0,16 հեկտար: 3 հոգանոց ընտանիքը հաշվարկվել է մեկ ծուխ, իսկ մեկ ծխին հասել է մեկ հողաբաժին: Շրջանում այդ հողաբաժնի ընդհանուր թվաբանական միջինը 0,8 հեկտար է:

– Կային տնտեսություններ, կոլտնտեսություններ, որտեղ որոշակի ճանապարհով անասնագլխաքանակ էր կենտրոնացված: Գյուղացին նաեւ իր մասնավոր տնամերձն ուներ, որտեղ նույնպես անասուն էր արածում: Հիմա, սեփականաշնորհումից հետո, այդ ընդհանուր անասնագլխաքանակը պակասե՞լ է, թե՞ ավելացել, հաշվարկ կա՞:

– 1995-ի հունվարի 1-ի տվյալներով շրջանում մանր եղջերավոր անասունների եւ խոզերի գլխաքանակը սեփականաշնորհումից առաջ եղածի համեմատությամբ պակասել է, իսկ խոշոր եղջերավոր անասուններինը, հատկապես կովերինը ավելացել: Գյուղացին շատ որակյալ է: Հաշվարկում է, թե որ տեսակի անասունից ավելի մեծ օգուտ կստանա, այդ տեսակն էլ պահում է: Մեր շրջանում խոշոր եղջերավոր անասուն պահելն ավելի ձեռնտու է, քան մանր: Գոմեր ունենք տեղ, այդ պայմաններ լինեն, անասունների գլխաքանակի այդ հարաբերակցությունը առաջանա:

– Իսկ հաշվառման ճշտության համար երաշխավորո՞ւմ եք:

– Հաշվառումը ճիշտ է կատարվում: Հատուկ հանձնաժողովներ ենք ստեղծում, մասնագետներ անցկացնում եւ բոլոր գյուղերի ստուգումներ ենք անում: Իհարկե, որոշակի վերապահումներ լինում են, բնական է: Այս տարի ստուգման ժամանակ շրջանի մի քանի գյուղերում հայտնաբերեցինք 300 գլուխ թաքցված անասուն:

– Եկամտահարկ չտալու համա՞ր էին թաքցրել:

– Այո: Բայց դա բնորոշ երեւույթ չէ: գյուղացին շահագրգռված չէ անասունը թաքցնել, որովհետեւ [illegible] ապահովագրության բնույթը ֆիզիկական միջոցառումներ կան, թաքցված անասնագլխաքանակը դրանից դուրս կմնա, պարզապես ապահովագրված դուրս չի գրվի:

– Կարելի՞ է ենթադրել, որ գյու-

ցել քունաքիմիկատների, արտադրամիջոցների պակասը, մեխանիզացիայի մասնավորին տալը...

– Խաղացել է: Ճիշտ է, մենք համապատասխան ծառայություններ ունենք, հայթայթում ենք, բայց դա պահանջարկի 30 տոկոսից չի անցնում:

– Իսկ վարուցանքը ժամանակի՞ն է կատարվում: Ես այդպիսի բողոքներ լսեցի մեր գյուղացիներից: Ասում էին, որ մեխանիզմներին տեր դարձած մարդիկ կամայականություններ են անում այդ հարցում:

– Մենք մեխանիզացիայի 70 տոկոսն ենք սեփականաշնորհել. 30 տոկոսը թողել ենք պետական սեկտորում, ստեղծել ենք շահագործման կայան: Դա այսօր հակակշռի դեր է կատարում մասնավոր մեխանիզատորների նկատմամբ: Այնպես որ, այդ հիմնահարցը սուր չէ: Միայն վերջին տարում եւ միայն հացահատիկի հնձի ժամանակ են բարդություններ առաջացել, այն էլ այն պատճառով, որ մեխանիզմները բարոյապես եւ ֆիզիկապես մաշվել են, հնացել: Պահեստամասերի ձեռքբերումը բավական դժվարացել է:

– Իսկ ի՞նչ է հարկավոր, որպեսզի մեր շրջանում առաջանան միջին եւ խոշոր ֆերմերային տնտեսություններ: Ի վերջո, փոքրիկ հողամասերի վրա ժամանակակից գյուղատնտեսություն զարգացնելու մասին խոսք լինել չի կարող:

– Գյուղացու համար ամենակարեւորը հացի խնդիրն է: Նա իր հողակտորի վրա հաց է ցանում, որ իր ընտանիքին ապահովի, որպեսզի էլ բերքատվությունը ցածր լինի եւ արտադրությունը անարդյունավետ: Երբ շրջափակումները վերանան, խաղաղությունը հաստատուն դառնա, գյուղացին իր վաղվա օրվա համար չանհանգստանա, այն ժամանակ շատերը, որ հիմա կառչել են փոքր հողակտորներին, դրանք կվաճառեն: Կստեղծվեն գնորդներ, եւ կառաջանան խոշոր եւ միջին ֆերմերային տնտեսությունները, կստեղծվի նաեւ ձեռներեց ամուր հողատերերի խավ, գյուղօրենքը: Կարեւորը ոչ միայն հողի բերքատվությունը, այլեւ անասունների մթերատվությունը [illegible] նույնպես Շահումյանի հանձնաժողով բավական զգալի է:

– Մի խոսքով, Դուք լավատես եք:

– Անվերապահորեն: Հողի սեփականաշնորհումը շատ կարեւոր, շատ ճիշտ միջոցառում էր, եւ դրա դրական արդյունքները մեր մոտակա ապագայում կզգանք:

բերքատվությո՞ւնն էր բարձր, թե՞ այժմյան մասնավոր հողօգտագործման: Բերքատվության ցուցանիշը ո՞ւմ օգտին է:

– Երեք հեկտարի միջին բերքատվության ցուցանիշները համեմատելով, կասեի հօգուտ նախկինի:

Մի շարք գործոններ կան, որոնք այսօր ազդում են բերքատվության վրա: Նախ, Արթիկի շրջանը եղել է եւ ծանրակշիռ տեղ է ունեցել հացահատիկի արտադրության գործում: Մինչեւ 1990 թվականը շրջանի միջին բերքատվությունը չի պակասել 25 ցենտներից: 1995-ից մենք ստացել ենք 13,5 ցենտներ հացահատիկի միջին բերքատվություն:

– Համարյա կրկնակի պակաս...

– Այո: Հունիսի առաջին տասնօրյակում 6500 հեկտար տարածք կարկտահարվեց, ցանքատարածությունները 30-100 տոկոսով շարքից դուրս եկան, մոտ 2000 հեկտարից մենք բացարձակապես ոչինչ չստացանք: Դրան հաջորդեց տեւական երաշտը: Շուրջ երկուուկես ամիս մի կաթիլ անձրեւ չեկավ:

– Իսկ այն գյուղացուն, որի դաշտն ընկել էր կարկտահարության տակ կամ այրվել էր երաշտից, տնտեսությունը, անձամբ դուք որեւէ բանով օգնեցի՞ք:

– Կարկտահարությունից անմիջապես հետո շրջխորհրդի գործկոմն ստեղծել է հանձնաժողովներ վնասների չափը ուսումնասիրելու եւ ճշգրտելու համար: Համապատասխան ակտեր, փաստաթղթեր շատ արագ կազմել եւ ներկայացրել ենք գյուղնախարարություն: Դրանց հիման վրա այսօր խոսք է գնում հողահարկի զիջման մասին: Ցավոք, մեր [illegible] ապահովագրությունն առայժմ այսպես է:

– Իսկ գյուղացու բերքն ապահովագրվա՞ծ չէր:

– Մեր շրջանում այդ ծառայությունը չկա: Նախկինում եղել է պետական ապահովագրում, հիմա այդ սկզբունքը հանվել է, կամավոր

ՌԱՖԻԿ ՏՈՆՏԱՆՅԱՆ

ՔԱՐԵՐ

Պեռլիտը ազգային հարստություն է

Բնական բազմազան հումքերի տեսակներով, պաշարներով եւ որակական հատկանիշներով Հայաստանը աշխարհում եզակի տեղ է գրավում: Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ մեր հումքերից յուրաքանչյուրը ոչ միայն անզուգական, բարձր որակի, երկրաբանական բնական շինանյութ է, այլեւ բարձր արդյունավետ կոմպլեքսային հումք, որի բազայի վրա հնարավոր է կազմակերպել տարբեր տիպի արտադրատեսակների թողարկում, որոնք մեծ դժվարությամբ ու բարձր գներով ներմուծում ենք հեռավոր վայրերից: Տուֆը, այդ կոմպլեքսային հումքատեսակները շարունակում են օգտագործել հիմնականում միայն որպես շինանյութ, այն էլ բարբարոս մեթոդներով, դրանց մեծ մասը վերածելով թափոնների: Այդ հումքատեսակներից տնտեսական նշանակության տեսանկյունից առավել հեռանկարային հետազոտվածներից մեկը հայկական պեռլիտն է: [illegible] «հայկական պեռլիտ» հասկացությունը: Մենք օգտագործում ենք նաեւ «հայկական տուֆ», «հայկական ցեոլիտ» արտահայտությունները, նկատի ունենալով, որ այդ նյութերը իրենց ֆիզիկա-մեխանիկական հատկանիշներով եզակի են ու խիստ տարբերվում են երկրագնդի այլ վայրերում գտնվող նման հումքատեսակներից:

Պեռլիտները հրաբխային ապակենման ապարներ են, որոնք պարունակում են յուրային կապակցությամբ ջուր:

Այս հատկությունը բարձր ջերմության ազդեցությամբ փքվում է, որի հետեւանքով ծավալը մեծանում է մինչեւ 20 եւ ավելի անգամ:

Հայկական պեռլիտների այս եզակի հատկությունը հնարավորություն է տալիս մեծ չափով ընդլայնել նրա օգտագործման ոլորտները:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ հայկական պեռլիտները կարելի է օգտագործել տնտեսության ավելի քան 100 բնագավառներում: Շնորհիվ փքման բարձր աստիճանի, դրանք բարձրորակ հումք են թեթեւ շինարարական կոնստրուկցիաների արտադրության համար, որոնց նպատակահարմարությունն անհրաժեշտ է ժամանակակից բարձրահարկ կառույցներում, հատկապես մեր սեյսմիկ պայմաններում:

Պեռլիտները ունեն նաեւ ծայրահեղ ջերմամեկուսիչ բարձր հատկություններ եւ այդ տեսակետից նույնպես շինարարության ամենատարբեր բնագավառներում անփոխարինելի են:

Սակայն խոսքն այժմ այլ խնդրի մասին է: Քարի եւ սիլիկատների հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտում ժամանակին կատարված ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ հայկական պեռլիտները անգերազանցելի հումք են զտող, մաքրող նյութերի, ինչպես նաեւ ապակու բոլոր տեսակների (հեղուկ ապակուց մինչեւ բյուրեղապակի, ապակե պլաստիկա, փրփրապակի եւ այլն) արտադրության համար: Հանրապետության տնտեսական ղեկավարները, համապատասխան մասնագետները այս խնդրի վրա պետք է լուրջ ուշադրություն դարձնեն, որի լուծումը հնարավորություն կտա էկոնոմիկայի որոշ բնագավառներում իրական անկախ տնտեսական քաղաքականություն վարել՝ հենվելով ամբողջապես սեփական հումքի բազայի վրա:

Ինչպես ասվեց, հայկական պեռլիտները բարձրորակ հումք են զտող ֆիլտրող նյութերի արտադրության համար: Այդ տեսակետից հանրապետության տարածքում հայտնաբերված հանքավայրերից թե պաշարներով եւ թե հումքի որակական հատկանիշներով եզակի տեղ ունի Թալինի շրջանի Արագածի հանքավայրը:

Ի դեպ, հաշվի առնելով Արագածի պեռլիտների որակական բարձր հատկանիշները ֆիլտրող նյութերի արտադրության համար, Իսպանիան երկար տարիներ՝ 60-ական թվականների սկզբներից մեծ քանակությամբ հայկական պեռլիտ էր գնում, որից արտադրում էր բարձրորակ զտող մաքրող նյութեր, որոնք արտահանվում են տասնյակ երկրներ եւ օգտագործվում գինեգործության, կոնյակի արտադրության, սննդի եւ քիմիական արդյունաբերության ու շատ այլ բնագավառներում:

Եզրակացությունը մեկն է ու միանշանակ. մեր բնական բարձր արդյունավետ հումքի՝ պեռլիտների նպատակային օգտագործման ուղիներից մեկը զտող մաքրող նյութերի սեփական հզոր արտադրության կազմակերպումն է: Դա հնարավորություն կտա ոչ միայն ամբողջապես ապահովել մեր պահանջները սեփական արտադրությամբ եւ դադարեցնել այդ նյութերի ներմուծումը բարձր գներով ու դժվարություններով, այլեւ մեծ քանակությամբ զտող մաքրող նյութեր վաճառքի դուրս բերել միջազգային շուկա, որտեղ դրանց պահանջարկը շատ մեծ է: Մեր կարծիքով, այս բնագավառում նպատակահարմար կլինի օգտագործել իսպանական փորձը, զուգահեռ նաեւ կազմակերպել համատեղ ձեռնարկություն:

Մյուս ուղղությունը պեռլիտների հիմքի վրա ապակու բազմաբնույթ հզոր արտադրության կազմակերպումն է, որը

դառնում է հույժ կարեւոր հարց: Մենք գերազանցապես դրսից ենք ներմուծում հանքային ջրի, լիմոնադի, գինու, կոնյակի, կաթնամթերքների, պահածոների ու այլ նպատակների համար անհրաժեշտ ապակե տարաները: Գինու, կոնյակի, օղու, պահածոների, բազմատեսակ հյութերի, հանքային ջրի արտադրությունը մեր սննդի արդյունաբերության մասնագիտացված եւ հումքային հուսալի բազա ունեցող ճյուղերն են, ուստի պայմանավորված է հանրապետության անկախ տնտեսական քաղաքականությունը: Հետեւաբար դրանց համար անհրաժեշտ ապակե տարայի արտադրությունը գերազանցապես պետք է տեղում կազմակերպվի:

Եւ միայն զարմանալ կարելի է, որ յուրաքանչյուրից ավելի բարձր որակի հանքային ջրի հետազոտված աղբյուր ունեցող հանրապետությունում հանքային ջրի մեկ ապակե կեսլիտրանոց շիշը վաճառվում է ավելի քան 40 դրամով: Իսկ վերջերս պոլիմերային շշերով խանութներ դուրս բերված «Ջերմուկի» կես լիտրանոց մեկ շիշը՝ մի քանի անգամ ավելի բարձր գնով: Իսկ դա նշանակում է, որ մեր բնակչության լայն զանգվածների կողմից շատ մատչելի գներով նախկինում օգտագործվող հայկական հանրահայտ «Ջերմուկը» այժմ ոչ բոլորը կարող են գնել, եթե դրա կարիքը նույնիսկ խիստ զգացվում է:

Այդ նպատակով, հրամայական պահանջ է պեռլիտների բազայի վրա անհրաժեշտ ապակե տարայի նոր հզոր ձեռնարկությունների կազմակերպումը: Ի դեպ, շինարարական ապակու եւ նշված բոլոր բնագավառների համար ապակե տարաների պահանջարկը հաշվարկելիս անկասկած պետք է հաշվի առնել նաեւ Արցախի պահանջարկը: Արցախյան բնական պայմանները շատ ավելի նպաստավոր են բարձրորակ կոնյակների, գինու, թթի օղու, պահածոների արտադրության համար, որոնք նույնպես պահանջում են համապատասխան քանակությամբ եւ համապատասխան տեսակների ապակե տարա:

Ինչպես տեսնում ենք, անկախ տնտեսական քաղաքականության համար ունենք ոչ քիչ հնարավորություններ, բայց դրանց իրականացման համար պահանջվում է ստեղծել համապատասխան տնտեսական նախապայմաններ:

Այդ նախապայմաններից մեկը Թալինի, Կոտայքի, Հրազդանի, Սիսիանի եւ հանրապետության մյուս շրջաններում գտնվող պեռլիտների բազայի վրա ապակու բազմաճյուղ հզոր արդյունաբերության, մաքրող զտող նյութերի, ապակե պլաստիկայի արտադրության կազմակերպումներ: Ուստի անհրաժեշտ է դադարեցնել պեռլիտների օգտագործումը շինարարական նպատակներով (դրանց փոխարեն օգտագործել հրաբխային խարամ, պեմզա, տուֆի խիճ եւ ավազ, որոնց պաշարները շատ մեծ են հանրապետությունում): Հանրապետության պեռլիտներն այժմ անխնա օգտագործվում են երկաթբետոնե հավաքովի կոնստրուկցիաների ու այլ տեսակի շինանյութերի արտադրության համար: Որքան էլ զարմանալի է, բայց փաստ է, որ այդ կոմպլեքսային եւ բնության կողմից մեկ անգամ տրված, չվերականգնվող, շատ արդյունավետ հումքն անխնա օգտագործվում է նաեւ փողոցների ասֆալտապատման, ճանապարհաշինության համար:

Հայկական այդ զարմանահրաշ հանքանյութը՝ պեռլիտը պետք է խնայել եւ օգտագործել բացառապես ապակու, ապակե տարաների, զտող մաքրող ու այլ թանկարժեք արտադրատեսակների թողարկման համար:

ՍԵՐԳԵՅ ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ,
Աշխարհագրական գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր

digitised by A.R.A.R.@

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ծրագրերի քաղաքատնտեսական դասակարգումը

Ռուսաստանի դիտորդները կուսակցությունների տնտեսագիտական հայացքների դասավորությունը ներկայացնում են հետևյալ սխեմայով. գոյություն ունի ձախ և աջ ծայրերից կախված լայն կենտրոն, դրանից ձախ գտնվում է ձախ-արմատական թևը, դրանից աջ՝ աջ-արմատականը: Տնտեսագիտական ձախ-արմատականի շատ սովորաբար համարվում է սեփականության ազգայնացման և համայնացման կողմնակցությունը, աջի՝ շատ սեփականաշնորհման տեմպերի համակողմանի արագացումը: Առաջին հայացքից այդ մոտեցումը թվում է ընդունելի, բայց մեզ այն անբավարար է թվում այսօրվա Ռուսաստանի և նրա անցումային տնտեսության պայմաններում:

Ռուսաստանի բազմաթիվ վերլուծաբանների կարծիքով, դասակարգման առավել ճանաչողական կարող է լինել հետևյալը. «միջավայրի» կուսակցություններ և «արտադրական շահերի» կուսակցություններ:

Ինչ է հասկացվում այս անվան տակ: «Միջավայրի» կուսակցություններ անվան ներքո են առնվում 2 խումբ կուսակցություններ: Առաջին խումբը սոցիալական կողմնորոշման կուսակցություններն են, որոնց իդեալը տնտեսության սոցիալական կողմնորոշման կտրուկ ուժեղացումն է, արտադրանքի վերաբաշխումը հօգուտ աշխատանքի գործոնի և ոչ թե կապիտալի:

Տնտեսական կառավարման ոլորտում այդ բոլոր կուսակցությունները, փաստորեն, դավանում են Լասալի սկզբունքները, որոնք հանդես են գալիս տնտեսության գործերին պետության համեստ և լայնածավալ միջամտության օգտին, որը և պետք է նպաստավորի բաշխման սոցիալական արդարությանը: Այդ խմբի մեջ մտնում են կոմունիստական կուսակցությունները, արհմիութենական շարժումը, «բյուջետային» և սեղծող գործող մասնավորականության կուսակցությունները, բնապահպանական շարժումները, ՌԱԴԿՆ և «Ռուսաստանի կանայք»:

Երկրորդ խումբը կազմում են «բարեփոխումների կուսակցությունները», որոնք իրենց գլխավոր նպատակն են համարում տնտեսական գործընթացի իրականացման իրավական և կազմակերպական պայմանների փոփոխումը: Իդեալական են համարում այն պայմանները, որոնցում տնտեսությունն ինքը ընդունակ կլինի առավել նպատակահարմար դարձնել իր ընթացիկ վիճակը: Կառավարման ոլորտում այդ կուսակցությունները դասական ազատականներ են, «անտեսանելի ձեռքի» և տնտեսական ազատության պաշտպանների ջատագովներ: Առանց բացառության նրանց թվին են դասվում Գայդարի, Յավլինսկու կուսակցությունները, Ֆյոդորովների եղբ., Բորովոյի, Խակամադայի կուսակցությունները:

«Միջավայրի» կուսակցությունների երկու խմբերը կարելի է անվանել արդարության կուսակցություններ: Առաջինների համար դա սոցիալական բարիքների բաշխման «արդարությունն» է (սկզբունքների ընդհանրությունը), երկրորդների համար «արդարությունը» բոլոր սուբյեկտների տնտեսական միասնական ազատության իմաստով, կառավարության և իրավարանի հանդեպ նրանց իրավահավասարությունը:

Այս կաղապարումը պետք է նշել, որ գերակայությունից զուրկ տնտեսագիտական ծրագրերը հաղթանակի հնարավորություններ չունեն, քանի որ չեն արտացոլում շահերի կոնկրետ խմբերը, դրանք վաս են համարվելու «բարեկամների» և «հովանավորների» հրապարակային երաշխիք լինելու համար:

Այս պայմաններում ավելի մեծ հավանականությամբ կարելի է ենթադրել, որ հենց «արտադրական շահերի» կուսակցություններից են առանձնանում նախագահական ընտրությունների հավանական թեկնածուները:

«Արտադրական շահերի» կուսակցությունների խմբում ագրոարդյունաբերական համալիրը ներկայացնում է Միխայիլ Լապշինի Ռուսաստանի Ագրարային կուսակցությունը, համայնքային համալիրը և հանքային ճյուղերը՝ «Մեր տունը Ռուսաստանն է» կազմակերպությունը, իսկ ռազմաարդյունաբերական համալիրի շահերը ներկայացնում է «Ռուս համայնքների կոնգրեսը», որ գլխավորում է Սերգեյ Գլազև, Յուրի Սկոկով, Ալեքսանդր Լեբեդ եռյակը.

Քանի որ Ռուսաստանի Ագրարային կուսակցությունը և Գյուղացիական միությունը ներկայացնում են ներկայումս անկում ապրող հատվածների շահերը, որոնք, նրանց ստահոգման համաձայն, կարող են ռեսուրսների լայնածավալ ներդրման, նրանց ծրագրերը փոքր-ինչ մոտիկ են սոցիալական կողմնորոշման կուսակցությունների ծրագրերին, քանզի անկումային հատվածներում զբաղված մարդիկ առհասարակ հարուստ չեն:

Այս իրավիճակում հետաքրքական է այն փաստը, որ ագրարայինների «աջ» թևը՝ Գյուղացիական (ֆերմերային) տնտեսությունների և գյուղատնտեսական կոոպերատիվների ընկերակցությունը ընտրությունների է գնում «ոչ թե կոմունիստների կամ ժիրինովսկու», և կամ ագրարայինների հետ, այլ՝ գենտրիստների հետ: Այդ կուսակցության ղեկավար Վլադիմիր Բաշմաչնիկովի խոսքերով, իր կազմակերպությունը բլոկ է կազմել «Մեր տունը Ռուսաստանն է» շարժման հետ, քանի որ վերջինս պաշտպանում է մասնավոր սեփականությունը և հանդես գալիս հողաշրջանառության հարաբերությունների փոփոխման օգտին: Հարկ է նշել, որ այսօր անկում ապրող հատվածներն առավել մեծ չափով են տուժում ներմուծման հետ կապված մրցակցությունից, դրանք ավելի մեծ չափով են ոգևորում «հայրենասիրության» օգտին և առհասարակ ինքնադատարում են Արևմուտքին:

«Մեր տունը Ռուսաստանն է» շարժումը ներկայանալով անող և արտահանողության կարգում մրցունակ հատվածը, ընդհանրապես, ակնհայտորեն շեշտում է ռուսական արդյունաբերության ու կապիտալի արտաքին շուկաներ հանելը: Ուստի, դրա ծրագրում որոշակիորեն նշված են, որ շարժումը մտադիր չէ ավելորդ խոչընդոտներ թանկացնել ներմուծողների, օտարերկրյա ներդրողների և ռուսական շուկայում գործող բանկերի հետ առնչ հարաբերություններում, որոնցից դա․ վնաս չպատճառի Ռուսաստանի արտահանող կառույցներին.

Բնականաբար, այդ կուսակցությունները ստիպված են լինում «խաղալ նաև ուրիշի դաշտում». Ռուսաստանի Ագրարային կուսակցության ծրագրում հանկարծ փոքր-ինչ անսպասելի կերպով հայտնվում է թեզիս այն մասին, որ կարևոր է ռեսական ներդրումներ կատարել ոչ միայն ագրոարդյունաբերական համալիրում, այլև արդյունաբերության բարձր տեխնոլոգիական ճյուղերում, Ռուս համայնքների կոնգրեսի ծրագիրը գերադասաբար անդրադառնում է համայնքային համալիրի խնդիրներին, բայց ընդհանուր է մնում գյուղատնտեսության մեջ բարձրակարգ տեխնոլոգիաների արմատավորման մասին, եղանակային առումով «լայն կենտրոնի» դերին հավակնող «Մեր տունը Ռուսաստանն է» շարժման ծրագիրը բավական հանգամանորեն անդրադառնում են ագրարային բարեփոխում կատարելու և ռազմաարդյունաբերական համալիրին օժանդակելու ալտերնատիվներին:

Մենք կանդրադառնանք «արտադրական շահերի» կուսակցությունների տնտեսական ծրագրին, քանզի շատ հավանական է, որ հենց դրանց միջավայրից առանձնանան նախագահական ընտրությունների առաջատար թեկնածուները:

ՌՈՒԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Պատմագիտության թեկնածու

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Սադդամը բարեկամների կարիք չունի

Ըստ «Նյուզուիք» հանդեսի հոկտեմբերի 2-ի համարի, Սադդամ Հուսեյնի բախտը պարզապես բերում է: Նա շրջապատված է այնպիսի թշնամիներով, որոնք ավելի շատ պայքարում են միմյանց, քան նրա դեմ: Երբ նրա ազգականները փեսան օգոստոսին Հորդանանին ապաստանելով կոչ արեց տապալել Սադդամի իշխանությունը, միջազգային մամուլում հույս փայփայեցին, թե ընտանեկան թշնամանքը կարող է ավարտին անել, ինչ ժամանակին գործադրված «Անապատի փոթորիկ» օպերացիան եւ դրան հաջորդած հնգամյա մեկուսացման քաղաքականությունը: Սակայն շուտով պարզվեց, որ տարաձայնությունները թշնամիների՝ ինչ նրանց եւ Սադդամի միջեւ, անհամեմատ ավելի շատ են: Խնդրի էությունն կարեւորն այն է, թե Հուսեյն Քեմալն այն ինչ է իրեն նույնացրել Սադդամի հետ, այսինքն՝ այնպիսի արարների մեջ է ներքաշվել (ծոցի պատերազմից առաջ զանգվածային ոչնչացման զենքերի պատրաստում, հետագայում արտասահմանյան բուլղարների վայրագ զարդում), որ կենտրոն են հիմա պատրաստ պաշտպանելու նրան: «Նա հույս ուներ, որ իր ծուռը կխավարվեն, սակայն նման բան տեղի չունեցավ: Ճիշտ է, նա դեռ կարող է օգտակար լինել, բայց արդեն անհրաժեշտ չէ», ասում է պետդեպարտամենտի մի ներկայացուցիչ:

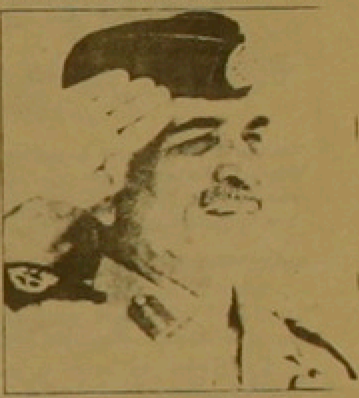
Հուսեյն թագավոր

Ինչ վերաբերում է Հորդանանի Հուսեյն թագավորին, շարունակում է «Նյուզուիքը», ապա նա պարզապես, ինչպես միշտ, խաղում է առավելագույն շահույթ ստանալու նպատակով: Պաշտպանելով եւ ապաստան տալով «ապստամբին», նա ցույց է տալիս աշխարհին, որ ինքն է վերահսկում Իրաքում անհրաժեշտ փոփոխություններ կատարելու գործընթացը, եւ դրանով մի կողմից փորձում է Ծոցի պատերազմի ժամանակ Սադդամին պաշտպանելու «իր մեղքը քավել», իսկ մյուս կողմից կայունացնել իր նոր «իմիջը»՝ որպես Իսրայելի կենսական բարեկամ: Ավելին, նա հույս ունի բարելավել իր վաս կամ խախուտ հարաբերությունները Սաուդյան Արաբիայի եւ Քուվեյթի հետ: Բայց ինչքանո՞վ կհաջողվի շարունակել այս խաղը:

«Նյուզուիքի» թղթակցի մեկնաբանությամբ՝ Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ Ասադն արդեն կասկածում է, որ իրեն ուզում են պարտադրել Իսրայելի հետ խաղաղություն կնքել, եւ այդ ամբողջ սցենարի մեջ Հուսեյն թագավորը գաղտնի համագործակցում է Բաղդադի հետ: Ասադն այդ հարցերը Մուբարաքի հետ քննարկելու նպատակով մեկնել էր Եգիպտոս:

Սադդամն, իր հերթին, Իսրայելի «օժանդակությամբ» ջանում է փրկել իր կաշին, սակայն Իսրայելի ղեկավարները նրան չեն վստահում:

Իրադրության բարդությունն ավելի է խճճվում, երբ բացահայտվում են Հուսեյն թագավորի «ընտանեկան փառասիրությունները» Իրաքի հանդեպ: Նրա զարմիկն իշխել է Իրաքում մինչեւ 1958 թիվը: Հուսեյնը փաստորեն նրա հաջորդը պետք է դառնար, եւ չնայած երբեք չի ակնարկել այդ «գահին» տիրանալու ցանկության մասին, այնուամենայնիվ չի էլ հրաժարվել: Իհարկե անհեթեթություն կլիներ ներկայումս նրա վզին փաթաթել նման մտադրություններ, բայց փոքր կասկածն անգամ բավական է խաթարելու իր հարաբերությունները սաուդցիների հանդեպ, որոնք նրա ենթադրյալ հավակնությունները տարածում են նաեւ իրենց երկրի վրա:

Այնպես որ, եզրակացնում է «Նյուզուիքի» թղթակիցը, նման թշնամիներով շրջապատված Սադդամը հազիվ թե բարեկամների կարիքը զգա: Նրա բախտը պարզապես բերում է:

Հ. Օ.

ԹՈՒՐՔԻԱ

Երկրաշարժի գոտում փրկարար աշխատանքները շարունակվում են

Հոկտեմբերի 1-ին Թուրքիայի Աֆիոն նահանգի Դինար քաղաքում տեղի ունեցած երկրաշարժի գոտում փրկարար աշխատանքները շարունակվում են: Վերջին տեղեկությունների համաձայն զոհերի թիվը հասել է 100-ի: Հիվանդանոց է տեղափոխվել 220 մարդ: Մայրաքաղաքից և երկրի այլ քաղաքներից Դինար են հասնում վրաններով, գեներատորներով, սննդամթերքով, վառարաններով և անհրաժեշտ այլ ապրանքներով բեռնված ավտոմեքենաներ: Փլատակների վրա որոնողական աշխատում է տեխնիկան: Փլուզված շենքերի տակից հանվում են դիակներ: Հոկտեմբերի 2-ին աղետի գոտի ժամանեցին նախագահ Ս. Դեմիրելը, վարչապետ Թ. Չիլլերը, կառավարության մի շարք անդամներ, քաղաքական կուսակցությունների ղեկավարներ: Ս. Դեմիրելը և Թ. Չիլլերը տուժածների հետ հանդիպումների ընթացքում հավաստիացրին, որ պետությունը երկրաշարժի հետևանքների վերացման ուղղությամբ կձեռնարկի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները: Երկրաշարժի հետևանքները տեղում ուսումնասիրելուց հետո հոկտեմբերի 2-ին նախագահն ու վարչապետը վերադարձան Անկարա: Իսկ հաջորդ օրը, հոկտեմբերի 3-ին Դինար ժամանեցին Ժողովրդահանրապետական կուսակցության և Մեծ միություն կուսակցության նախագահներ Դենիզ Բայքալը և Մուհսին Յազըջըօղլուն: Նրանք ծանոթացան երկրաշարժի հետևանքներին, այցելին տուժածների ընտանիքներ ու արժանագրեցին նրանց դժգոհությունները: Լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ նրանք նշեցին, որ «տուժածներին ցուցաբերվող օգնությունը հանուն շատ ուշացած է լինում, ինքնաբավելին կառավարության դանդաղկոտությունը, խոսելին բազմաթիվ թերությունների մասին: Այս ընթացքում, նշում է հեռուստատեսությունը, հրապարակվեցին Մայր հայրենիք և Ճախ-ժողովրդավարական կուսակցությունների նախագահներ Մեսութ Յըլմազի և Բյուլենթ Էջևիթի երկրաշարժի հետևանքների վերացման վերաբերյալ գրավոր հայտարարությունները: Հայտարարությունների վերացման ու տուժածների նկատմամբ ցուցաբերվող օգնությունը կազմակերպման գործում զգալի թերացումներ է ունեցել»:

TAT

Արամ Խաչատրյան տուն-թանգարան
Հոկտեմբերի 10-ին, ժամը 15:00-ին
Թամար Հովհաննիսյան (դաշնամուր)
Համերգ․․ շարունակվում է Անտո Բաբաջանյանի անվան մրցույթի դափնեկիր կամերա երկանյանը: Ծրագրում՝ Մոցարտ, Շուբերտ, Լիստ:

ՀԵՌԱԽՈՍԱՀԱՄԱՐԻ ԱՎՏՈՄԱՏ ՈՐՈՇԻՉՈՎ
ՀԵՌԱԽՈՍԱՅԻՆ ԱՊԱՐԱՏ
ՊՐՈՏՈՆ
ՖՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
■ կորոշի և կհուշի Ձեզ զանգահարողի հեռախոսահամարը, ինչպես նաև կհիշի Ձեզ նախկինում զանգահարած 67 հեռախոսահամարները և կվերարտադրի դիսպլեյի վրա,
■ կօգնի Ձեզ զանգահարել ժամանակավորապես զբաղված հեռախոսահամարներով և կհայտնի երբ կապ կլինի (ավտոմատ զանգում),
■ կհիշի և կհավաքի քաղաքային կոդերում Ձեզ անհրաժեշտ 40 համարներից զանկացածը ընդմիջումներով և մի շարք այլ ֆունկցիաներ:
Սնուցումը միայն հեռախոսային գծից:
Ապարատը նորմալ աշխատում է նաև Երևանի հեռախոսային գծերում:
Գինը պայմանագրային, հնարավոր է զեղչ:
Հեռ. 63-76-45, 63-02-40.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

– Գրիգոր Պիսիդիացուն հիշում են Ֆրանսիայում, իսկ նրա անունը Հայաստանում թերեւս անհայտ է շատերին:

– Սուրբ Գրիգոր Պիսիդիացին ապրել է Ֆրանսիայում 10-րդ դարում Փարիզից հարավ գտնվող Պիտիվիե քաղաքում: Այստեղ Սեն Մարտեն եկեղեցու մոտ փորված այրում նա 9 տարի բնակվել է՝ վարելով ճգ-

րի, նրանք խաղաղական նպատակներ չեն ունեցել եւ ցանկացել են պարզապես խոսել Քրիստոսի մասին:

– Պարոն Մահե, 10 տարի շարունակ դուք տնօրինել եք Փարիզի Արեւելյան լեզուների բարձրագույն վարժարանի հայագիտական ամբիոնը: Սորբոնի համալսարանում ձեր ներկա գործունեության մասին:

– 1976-ին Սինա լեռան վրա հայտնաբերված վրացերեն ձեռագրերի ուսումնասիրությամբ զբաղվել եք նաեւ դուք: Ի՞նչ նոր հայագիտական նյութ է պարունակում այն:

– Սինա լեռան վրա գտնվող 4-րդ դարի սբ. Եկատերինեի վանքի մի փոքր մասում թաքնված հողերից հետո հայտնաբերվեցին մոտ 1100 ձեռագրեր, մեծ մասը հունարեն:

Ֆրանսիայում դեռ հիշում են Սուրբ Գրիգոր Պիսիդիացուն

Ֆրանսիացի հայագետ Ժան-Պիեռ Մահեն գիտաժողովի նյութ էր ընտրել շատերիս համար անծանոթ թեմա

Վերջերս Երեւանում կայացած հայ-ֆրանսիական պատմամշակութային առնչություններին նվիրված երկրորդ միջազգային գիտաժողովին մասնակցում էր ֆրանսիացի հայագետ Ժան-Պիեռ Մահեն: Գիտաժողովում նա հանդես եկավ «Մի հայ սուրբ Ֆրանսիայում. Գրիգոր Պիսիդիացի» զեկուցմամբ: Ստորեւ ներկայացնում ենք Նոյյան տապանի թղթակից Հեղինե Մկրտչյանի հարցազրույցը գիտնականի հետ:

նավորի կյանք: Կիրակի օրերը տեղացիները նրան մոտ կերակուրներ էին բերում, որ պատարագ մատուցելուց հետո նա բաժանում էր աղքատներին: Բացի այդ, Սուրբ Գրիգորը հատուկ համեմունքներով եւ մեղրով թխված հաց էր բերել հայրենիքից եւ այն ուտելիս աղքատներին թվում էր, թե արքայության մեջ են: Նրա մահվանից հետո կարկանդակի այդ տեսակը pain d'epice, որը հայերեն համեմահաց կարելի է թարգմանել, տարածվեց ժողովրդի մեջ: Ներկայումս տեղական թանգարանում կա համեմահացի կաղապարների մի հրաշալի հավաքածու: Այն եկեղեցին, որտեղ թաղված էր սբ. Գրիգորը, հրդեհվել է: Ժամանակին կարողացել են նրա աճյունի մի մասը փրկել: Հայտնի է, որ մինչեւ 19-րդ դարը Պիտիվիեում եղել է սբ. Գրիգորի եղբայրություն: Հետաքրքիր է նաեւ, որ Նապոլեոնի կողմից Պիտիվիե աքսորված Պիոս 7-րդ պապը հետաքրքրվել է Գրիգորի պատմությամբ: Նրա առաջարկով քաղաքի գլխավոր տաճարում մինչեւ վերջերս՝ 1960 թիվը ամեն տարի կազմակերպվում էր սբ. Գրիգորի տոնը:

– Սուրբ Գրիգորն առաջին հոգեւորակա՞նն է Ֆրանսիայում:

– Այդպես չենք կարող ասել, որովհետեւ նրանից առաջ 5-րդ դարից ի վեր Ֆրանսիա են ժամանել նաեւ ուրիշ հայ սրբեր: Հետաքրքրականն է սակայն, որ նրանց բոլորին Ֆրանսիայում միշտ շատ լավ են ընդունել: Պատճառն, իմ կարծիքով, այն է, որ ի տարբերություն այլ եկողների, նրանք խաղաղականությամբ չեն զբաղվել եւ իրենց օրինակելի վարքով համակրանք են շահել: Այս մասին մի գեղեցիկ հոդված է գրել Յարություն Դաշկեւիչը «Հայ նոխկորդները Իսպանիայում»: Հայտնի է, որ 11-րդ դարում հայ նոխկորդներից եղել են Իսպանիայում: Ի տարբերություն գերմանացի նոխկորդնե-

– Սորբոնի համալսարանի բարձրագույն ուսման գործնական դպրոցում, որի վարչական եւ գիտական խորհրդարան եմ նաեւ, դասավանդում եմ հայոց միջնադարյան գրականություն ըստ մասնագիտացված ծրագրով: Ամեն տարի ուսումնասիրում եմ տարբեր հեղինակներ: Անցյալ տարի թեման Ագաթանգեղոսն էր: Հիմա մտադիր եմ կարդալ Արսեն Վրացու վրացերեն ժամանակագրությունը հայերի եւ վրացիների կրոնական բաժանման մասին, որը բավականաչափ տեղեկություններ է պարունակում 5-6-րդ դարերի պատմական դեպքերի վերաբերյալ: Կարծում եմ, որ այս շրջանը լավ ուսումնասիրված չէ: Վրացական աղբյուրները վերջնական տեղեկություններ կարող են տալ 5-8 վճռական եւ մութ դարերի մասին, երբ ձեւավորվում էր թե հայերի եւ թե վրացիների ազգային ինքնությունը: Ունեմ մի քանի ասպիրանտներ, որոնք զբաղվում են մանրանկարչությամբ, սփյուռքահայ գրականությամբ եւ այլն: Փարիզի Արեւելյան լեզուների բարձրագույն վարժարանի հայագիտական ամբիոնը, որը տնօրինել եմ երկար տարիներ, գործում է 1798-ից ի վեր: Այն հնարավորություն է տալիս զրոյից սկսելով թե գրաբար եւ թե արեւմտահայերեն սովորել: Կան նաեւ Հայաստանի պատմության, արվեստի պատմության, սփյուռքահայ գրականության եւ զանազան այլ առարկաների հատուկ դասընթացներ:

– Ձեր լսարանը միայն ֆրանսահայերի՞ց է բաղկացած:

– Ոչ, ունեմ երկու ասպիրանտ, որոնցից մեկն ազգությամբ հույն է, մյուսը ֆրանսիացի: Վերջինս փայլուն լեզվաբան է:

– Կարո՞ղ եմ հուսալ, որ նա կդառնա ձեր հետեւորդը:

– Տեսնենք: Նրան մեծ ապագա է սպասվում: Իսկ եթե խորանա հայերենի ուսումնասիրման մեջ ու շարունակի, շատ գոհ կմնամ:

Մյուս մասը ժամանակին սխալմամբ համարվեց հայերեն (հայտնի է, որ վրացերեն երկաթագիրը շատ նման է հայերենին): Շփոթը պարզվեց, երբ 1982-ին վրաց Իլյա կաթողիկոսը այցելեց վանք: Ձեռագրերից մի քանիսը պատմագիտության տեսանկյունից շատ կարեւոր են: Դրանք պարունակում են այսպես կոչված վրաց դարձի հայտնի ժամանակագրության երկու նոր տարբերակներ, որոնք ավելի հին են, քան ցարդ ծանոթ տարբերակները: Դրանցից մեկը պատմում է, թե ինչպես սբ. Նինոն (սբ. Նունե՝ ըստ Մովսես Խորենացու) լուսավորել է վրացիներին: Նա դաստիարակվել է Երուսաղեմում Սառա անունով մի սուրբ կնոջ մոտ: Ցարդ ճանաչված ձեռագրերում անըմբռնելի Սառա Միափոխի ինչ լինելը հայտնի չէր: Ձեռագրում օգտագործված հայերեն բառը պարզվում է, որ պետք է կարդալ Սառա միավոր կամ միայնավոր: Սա կռահել է շատ վրաց գիտնականներին, թե Սառան հայ ճգնավոր է եղել, եւ Նինոն հայ ճգնավորի մոտ է ապրել Երուսաղեմում: Կան նաեւ այլ պատմություններ, որոնք լուսաբանում են հայ-վրացական առնչությունները:

– Պարոն Մահե, ի՞նչ նոր գիտական ծրագրեր ունեք:

– Վերջերս Ֆրանսիայում հրատարակված «Քրիստոնեության պատմություն» հանրագիտակի 4-րդ հատորում լույս տեսավ իմ Հայաստանյայց եկեղեցու պատմությունը Կոմիտասից մինչեւ Գրիգոր Վկայասեր: Սակայն այն կրճատվել է, եւ 300 էջից միայն 100 էջն է տպագրվել: Մտադիր եմ ամբողջ աշխատությունն ավելի ընդարձակել, որպեսզի հետագայում առանձին գրքով հրատարակեմ: Թերեւս Հայաստանում քրիստոնեության պետական ընդունման 1700-ամյակը լավ առիթ հանդիսանա, որ այդ գործն ավարտեմ:

ԵՐԵՎԱՆ

Հուշ-երեկո նվիրված Սերգեյ Եսենինի 100-ամյակին

Հոկտեմբերի 4-ին Արտասահմանյան երկրների հետ բարեկամության եւ մշակութային կապի հայկական ընկերության դահլիճում Հայաստան-Ռուսաստան ընկերության (նախագահ Վլադիմիր Գրիգորյան) եւ Հայաստանի մշակույթի ֆոնդի կազմակերպմամբ կայացավ հուշ-երեկո՝ նվիրված ռուս մեծ գրող Սերգեյ Եսենինի 100-ամյակին: Զեկուցումով հանդես եկավ Երեւանի պետական համալսարանի պրոֆեսոր Գեւորգ Թարոյանը, որը պատմեց գրողի հարուստ, բուռն ստեղծագործական կյանքի մասին: Այնուհետեւ հնչեցին Եսենինի բանաստեղծությունները ռուսերեն եւ հայերեն լեզուներով:

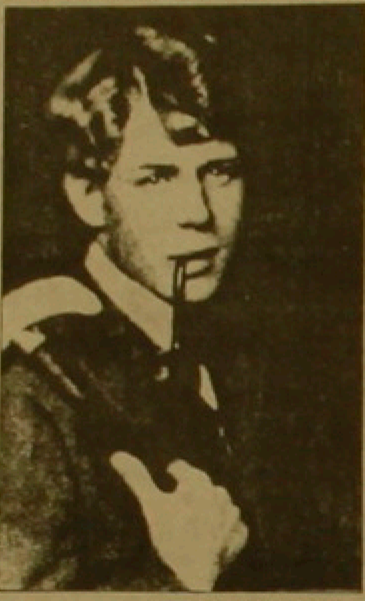

Սերգեյ Եսենին, 1919 թ.

Խոսվեց նաեւ բանաստեղծի Կովկասի եւ Հայաստանի հանդեպ մեծ սիրո մասին, եւ բնականաբար օրվա նյութ դարձավ նաեւ Շահանեն:

Հուշ-երեկոն շարունակեցին Կոմիտասի կոնսերվատորիայի սաները, որոնց կատարմամբ հնչեցին երգեր գրված բանաստեղծի տեքստերով:

Վերջում ընկերության նախագահը տեղեկացրեց, որ կազմակերպված հուշ-երեկոն Հայաստանում միակը չի լինելու. հոկտեմբերի 17-ին, նույն դահլիճում Աննա Միխայելյանը հանդես կգա մենահամերգով՝ նվիրված Եսենինի 100-ամյակին:

ԳԱՅԱՆԵ ԱՌՍՏՈՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերի 10-ին, ժ. 11-ին Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի դահլիճում տեղի կունենա հայ արվեստին նվիրված 7-րդ հանրապետական գիտական կոնֆերանսի բացման լիագումար նիստը:

Կոնֆերանսի երեք մասնաճյուղերի նիստերը տեղի կունենան Հայ հին եւ միջնադարյան ճարտարապետության եւ կերպարվեստի մասնաճյուղ. հոկտեմբերի 11-ին, ժ. 10:00-ին եւ 14:00-ին, հոկտեմբերի 12-ին, ժ. 10:00-ին, Պատմության ինստիտուտի նիստերի դահլիճում (Մարշալ Բաղրամյանի պողոտա 24 գ, 7-րդ հարկ), Հայ նոր եւ նորագույն շրջանի ճարտարապետության եւ կերպարվեստի մասնաճյուղ. հոկտեմբերի 11-ին, ժ. 10:00-ին եւ հոկտեմբերի 12-ին, ժ. 13:00-ին Արվեստի ինստիտուտի նիստերի դահլիճում (Մարշալ Բաղրամյանի պողոտա 24 գ, 6-րդ հարկ), Հայ երաժշտության եւ թատրոնի մասնաճյուղ. հոկտեմբերի 11-ին, ժ. 11:00-ին եւ 14:00-ին, հոկտեմբերի 12-ին, ժ. 11:00-ին Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի դահլիճում:

Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի արվեստի ինստիտուտ

CONCERT AGS CO LTD AGENCY

AGS նորաստեղծ համերգային գործակալությունը հրավիրում է հոկտեմբերի 24-ին եւ 25-ին «Հրազդան» մարզադաշտ «ԱՍՏՂԱՅԻՆ ԱՄԱՌ» վերջին տոնական շոու ծրագրի փակմանը Երեւանում:

ԴՈՒՔ

ԱԼԼԱ ՊՈՒԳԱՉՈՎԱՅԻՆ
ՖԻԼԻՊ ԿԻՐԿՈՐՈՎԻՆ

Տոնական հրավառությունից հետո ՊԼՊ ասոցիացիան կանցկացնի վիճակախաղ:

Ծրագրի եկամտից գումար կհատկացվի վիրավոր ազատամարտիկների բուժմանը եւ զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին:

Տոմսերը վաճառվում են Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնի, Ֆիլհարմոնիայի տոմսարկղերում, «Անի» հյուրանոցի առաջին հարկում, «Ավիասերվիս» գործակալությունում, Աբովյան թիվ 6 ձայնագրման ստուդիայում, մետրոյի բոլոր կայարաններում եւ առեւտրի վայրերում:

Շտապեցեք, վերջին 15 օրում տոմսերը կրկնակի թանկանալու են:

Մեր հասցեն՝ «Անի» հյուրանոց 503, 506, 508 սենյակներ: Հեռ. 565343, 594508, 594503

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Բացվեց Գեւորգ Էմին-75 ցուցահանդեսը

Երեկ Ազգային գրադարանում բացվեց Գեւորգ Էմինի 75-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսը: Ներկայացված են բանաստեղծի տարբեր տարիներին հրատարակված գրքեր, թարգմանություններ, տարբեր լեզուներով հրատարակություններ, համաշխարհային գրողների կարծիքներ, կենսագրական հետաքրքիր փաստաթղթեր: Առանձնակի պիտի նշել ցուցահանդեսի պատասխանատու Յուլյա Յունանյանի ջանադիր աշխատանքի մասին: Ցուցահանդեսի այցելուներն այնուհետեւ տեղափոխվեցին դահլիճ: Բանաստեղծի մասին ջերմ խոսքով հանդես եկան Լիպարիտ Սարգսյանը, Սուրեն Մուրադյանը, Գեւորգ Դեւրիկյանը: Վլադիմիր Աբաջյանը ընթերցեց Էմինի բանաստեղծություններից:

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Հարատե՞ւ է արդյոք Հյուսոնի սերը

Նրանք, ովքեր հավատ էին ընծայում Ուիթնի Հյուսոնի «Ես քեզ միշտ կսիրեմ» հանրահայտ երգի բառերին, հուսախաբ լինելու պատճառ ունեն, քանի որ ըստ «Նյուզուիք» հանդեսին մոտ կանգնած աղբյուրների, երեքամյա ամուսնությունից հետո նա արդեն բաժանվել է Բոբբի Բրաունից: Կամ գուցե ավելի ճիշտ կլիներ ասել, թե վերջինս է կամեցել խզել Ուիթնիից, քանի որ հարցականի տակ է դրված եղել նրա հետագա կարիերան: Նրա երգերի վերջին ալբոմն այնքան էլ մեծ հաջողության չի հասել, մինչդեռ Ուիթնիի աստղը շարունակել է փայլել: Նա սկսեց մտածել, թե կարող է առհավետ դառնալ պարոն Հյուսոնը՝ ընդմիշտ հրաժարվելով իր անձնական գործունեությունը առաջ տանելու մտադրությունից: Ուստի Բոբբին որոշել է ամեն ինչ սկսել նորից եւ հաստատել իրեն որպես ինքնուրույն երգիչ: Հյուսոնի հովանավորները, չժխտելով ամուսինների միջեւ գոյություն ունեցող տարակարծությունները, միաժամանակ նշում են, թե «զույգը փորձում է հարթել դժվարությունները»:

Իսկ Ուիթնիի անզուգական ձայնի եւ հաջող դերակատարման սիրահարներին հայտնենք, որ նա նկարահանվել է մի նոր ֆիլմում, որը կոչվում է «Սպասելով արտաշնչել»:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԿԱՐԾԻՔ

Ուրիշի դաշտի սինդրոմը հայկական ֆուտբոլի հիվանդություն

Երբ Բեռնում վիճակահանությունը Մոսկվայի «Դինամոյին» մրցակից հանեց Երեւանի «Արարատին», ֆուտբոլային մեկնաբան Վլադիմիր Պերեսուրինն ուրախությունից խռխռոցի նման ձայներ հանեց: Պարզ էր, նրանց թույլ հակառակորդ էր բաժին ընկել: Սակայն «Արարատի» խաղը Կասպիցկի ԳԿՄ-ի հետ ինչ-ինչ հույսեր ներշնչեց, մանավանդ, որ արարատցիները համոզված ղեկավարում էին, բն անցնելու են հաջորդ փուլ: Նախաձեռնելի լավատեսություն: Խաղերը Մոսկվայում, առավել եւս Երեւանում, ցույց տվեցին, որ նման կանխագուշակումը ռոմանտիկ ոգեւորության հետեւանք էր եւ բնույթ cus մեծ աշխարհի խոշորագույն դասախոսություն ձեռք բերելու համար: Մոսկովյան խաղի ռեժիմից մեր ֆուտբոլիստները, մանավանդ վետերանը, ասպետական են հանգամանք: Կկարողանա՞ն արարատցիները հաղթահարել ուրիշի դաշտի սինդրոմը՝ հատկապես մոսկովյանը: Պատասխանը բացասական ստացվեց: Մեր թիմը, ավաղ, բեւեռային արեց իր երկրպագուներին: Մոսկվայի «Դինամո»-ն, բացի բոլոր ուժային դաշտային խաղերից, ուրիշ ոչնչով չփայլեց: Ցավալի էր տեսնել, բն ինչպես էին ճնշված արարատցիները, հենց սկզբից հոգեբանորեն արդեն պարտված: Թվում էր, որ մեր մարզիչների ներքին ձեռքին մեծ է, մանավանդ մեկն հոգեբանական արգելակումը հաղթելու համար: 50-60-ական թթ. Եվրոպայի լավագույն մարզիչներից Երեւանի կարեւոր խաղից առաջ յուրաքանչյուր ֆուտբոլիստի առանձին, բեւանցուկ արած, զրուցում էր, հանելով թե մարզիկի ավելորդ լարվածությունը եւ թե առաջադրանք տալիս: Հոգեբանական գործոնը միշտ էլ կարեւոր է հայկական ֆուտբոլում, բացառյալ «Արարատ-73»-ը: Պատահական չէր, որ տեսնելով իր նվաճած թիմը ու խաղացողներին, 1971 թ. Նիկոլայ Գլեբովը համապատասխան հոգեբանական աշխատանք էր տանում նրանց հետ, յուրաքանչյուրին ներշնչելով, քաղաքական յուրահատուկ ձեւով: Ֆուտբոլիստները զարմացած եւ ուրախացած դաշտում էին, բն մարզիչն իրենց անվանում էր. Իսկոյանին Գարինչա, Զանազանյանին Պելոյն, համոզում, որ իրենք ամեն ինչով նման են բրազիլացիներին: Եւ դա օգնում էր: Հիանալի մանավանդ, մարզիչ Աբրահամ Դանգալյանը Երեւանում, մեր թիմի հետ աշխատելիս, հրավիրեց բերել ասպետական մարզչի տղաների վարքի ոճական բարեկամ համար:

Մոսկովյան խաղից հետո, բոլոր բանկից հետ զրուցելիս «Արարատի» մարզիչն ասաց, որ իրենք հույսը դրել էին հանգուցային խաղացողների վրա: Միայն հույս դնելով կլինի՞: Հետաքրքիր է, բն մարզիչներն ինչ առաջադրանքներ են տվել խաղացողներից յուրաքանչյուրին, բն բովանդակել են ընդհանուր խաղեւ ռոլ: Ինչպես չհիշել հանգուցային Արշակ Ճոլլյանին ֆուտբոլիստներին տված իր խիստ առաջադրանքներով: Դիտելով մոսկվացիների խաղը հիշեցի 1971, բն 72 թ. մի փոքրիկ երկխոսություն Նիկոլայ Գլեբովի հետ: Նախորդ օրը Մոսկվայի «Դինամոն» հաղթել էր Թբիլիսի իր ախոյաններին: Դինամոյականները սավորյալ, խոսելով համար հարցրի նրան, ահա՞, ինչո՞ւ լավ խաղացին մոսկվացիները: Գլեբովը նմանեց սվեց, «բանկագինն, նրանք լավ վազվզում էին, ոչ բն լավ խաղում»: Այս անգամ էլ դինամոյականները լավ վազվզում էին: Միայն բն նրանց մրցակիցները, մանավանդ Երեւանում անկազմակերպ, անհրենց անկազմակերպ մաս, բող նրանի «ռուչի» խաղով: Ոչ մի նկար, ոչ մի գիծ, ոչ մի միտք չկար նրանց գործողություններում: Չկար խաղային կարգապահություն: Իսկ «Արարատի» ավա՞ղը: Մի՞թե դա այն սառնասիրտ, սպեկուլյատիվ զուգաշեւ, սխեմատիկ հարսն աջ ու ձախ անհնարին փոխադարձված Արամայիս Տոնոյանն էր: Մեր տնազանային հրապարակը դադարեց: Ավա՞ղ, ու:

Չխոսենք մյուս խաղացողների մասին: Այսօր, բն «Արարատին», բն համեմատականին, Շահզնդյանի ոգու «անսանձ» բնավորությամբ ֆուտբոլիստի կողքին, ում իր առտնայնին «չարությամբ» հիշեցնում է Արկադի Անդրեասյանին, որի ընտրիքով հիանում «Արարատը» 2 անգամ դարձավ «Արեւելքի հյուր»-ը, խոսս անհրաժեշտ է մի յուրահատուկ խաղացող Էդուարդ Մարգարովի ոճի, նրա տաղանդով: Հիշում եմ, 1970 թ. աշնանը «Արարատը» ընդունել էր Մոսկվայի «Դինամոյին»: Մերոնք ջարդեցին, փշրեցին, փոշիացրին մոսկվացիներին, բայց... տանող սկզբին 0-1 հաշվով: Թվում էր, բն ամեն ինչ հաջող էր ստացվում, առաջ գոլեր, հաջող պաշտպանություն, բայց ինչ-որ բան պակասում էր: Հաջորդ զուգընթը «Արարատի» կազմը գրեթե էր համարյա նույնը: Միայն հարձակման կենտրոնում հայտնվել էր Էդուարդ Մարգարովը: Եւ ով զարմանք: Խաղային բոլոր բեկերը հակառակորդի տուգանային հրապարակում են նրա շուրջ, գալիս էին Մարգարովը, որից հետո խաղային իրադրություն այնպես սուր ռազմավարական էր դառնում, որ մեր պաշտպանության հնարավորությունը ոչ մի կասկած չէր հարուցում: Նրա ներկայությամբ Անդրեասյանը դարձավ Անդրեասյան, Իսոյանն Իսոյան, Զանազանյանը Զանազանյան: Կլինի այդպիսի ֆուտբոլիստ համեմատականում, բն «Արարատում», առանց չափազանցնելու, ակնհայտ կլինենք բարձրակարգ ֆուտբոլի:

Հուսանք եւ սպասենք:

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱՂԱՅԱՆ

ՀԵԾԱՆՎԱՎԱՐՔ

Իրանից՝ մեդալներով

Իրանում անցկացված «Հեծանվավազք Կասպից ծովի շուրջ» միջազգային մրցաշարում հաջող ելույթ ունեցավ Հայաստանի ազգային հավաքականը, որը հանդես էր գալիս ոչ ուժեղագույն կազմով: Մրցումներում, որոնք անցկացվում են արդեն երկրորդ անգամ, հեծանվորդները պետք է հաղթահարեին 750 կիլոմետր տարածություն: Մասնակից 11 թիմերի մեջ Հայաստանի հավաքականը (Արսեն Ղազարյան, Հակոբ Ենգիբարյան, Վազգեն Պոլիզանյան եւ Արսեն Կարապետյան) գրավեց երրորդ տեղը, զիջելով միայն Իրանի եւ Ղազախստանի թիմերին: Անհատական պայքարում Արսեն Ղազարյանը, տարբեր փուլերում վերջնագիծը հատելով 1-ինը, 3-րդը եւ 2-րդը, ընդհանուր հաշվարկով գրավեց երկրորդ տեղը, միաժամանակ ճանաչվելով երկրորդը՝ ըստ ակտիվության: Հայաստանի պատվիրակության ղեկավար, Հայաստանի հեծանվասպորտի ֆեդերացիայի վարչական տնօրեն Վլադիմիր Յակովլեւ Արմենպրեսի թղթակցին ասաց, որ մրցաշարին մասնակցելը մեծ փորձ էր մեր մարզիկների համար, որոնք լավ տպավորություն թողեցին, մանավանդ տաղանդի եւ խոստումնալից Արսեն Կարապետյանը:

Հայաստանի մարզիկներն ավանդաբար մասնակցում են Իրանում անցկացվող միջազգային մրցումներին: Հայ հեծանվորդներն այժմ պատրաստվում են նոր մրցաշարի՝ Քերման նահանգում, ուր կմեկնեն հոկտեմբերի 9-ին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Հայ ըմբիշները կմասնակցեն աշխարհի առաջնությանը

Չեխիայի մայրաքաղաք Պրահայում հոկտեմբերի 10-14-ը տեղի կունենա հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտի աշխարհի առաջնությունը: Միջազգային այդ խոշոր ստուգատեսին կմասնակցեն նաեւ հայ մարզիկները: Հայաստանի ազգային հավաքականի կազմում ընդգրկված են Եվրոպայի չեմպիոններ Արմեն Նազարյանը, Աղասի Մանուկյանը, Տիգրան Մկրտչյանը, Մխիթար Մանուկյանը, Վաղինակ Գալստյանը, Սամվել Թորոսյանը եւ Լեւոն Գեղամյանը:

ԼՏ

ԲՐՈՒՍ

Մի հայ Ֆրանսիայի «Գրան Պրիի» հետեւում

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

«Ֆորմուլա-1»-ի մրցումներում 20 ամսվա բացակայությունից հետո մրցասպարեզ վերադարձավ եւ Ֆրանսիայի «Գրան Պրիին» մասնակցեց անգլիացի անվանի ավտոարշավորդ Նայջլ Մենսելը, որն այդ բնագավառում մեծ հաջողությունների էր հասել «Ինդի-Կարի» ամերիկյան մրցումներում: Նայջլ Մենսելն Ալենոն Սենայի ողբերգական մահից հետո վերադարձավ «Ֆորմուլա-1», որտեղ նոր բախտ հարորդի «Գրան Պրիի» մրցումներին եւ արգելք հանդիսանալ գերմանացի Միխայել Շումախերի վերջնական հաղթանակներին: Հետաքրքիր է իմանալ, որ Ֆրանսիայի «Գրան Պրիի» հետեւում կանգնած է մի հայ Ժիլբեր Գուրջյան անունով: Այս հայը «Մանի-Կուր» մարզադաշտի տնօրենն է եւ Ֆրանսիայի ամեն մի «Գրան Պրիի» հոգսերը, որոնք կազմում են 56 մլն ֆրանկ, մնում են նրա ուսերին: «1992-ին անձրեւի հետեւանքով եւ ճանապարհների վատ վիճակի պատճառով Ֆրանսիայի «Գրան Պրիի» մրցումներին հաճախեցին միայն 70 հազար մարզասերներ եւ մենք 4.9 մլն ֆրանկի վնաս կրեցինք», բերելով մեկին տված հարցազրույցում հայտարարում է Ժիլբեր Գուրջյանը: 4 տարվա ընթացքում «Գրան Պրիի» մրցումները «Մանի-Կուրի» մարզադաշտում միայն 1991-ին 7 մլն ֆրանկի շահ բերեցին: Սպասված 60 հազար մարզասերների փոխարեն մրցումներին հաճախել էր 105 հազար մարդ: «Անցյալ տարի մենք մեծ վնասներ կրեցինք մի օրենքի պատճառով, որն արգելում էր ծխախոտի գովազդները: Բայց կառավարությունն այդ կորուստների փոխարեն մեզ հատկացրեց 12.5 մլն ֆրանկ: Սենատի մահից հետո այս տարի մենք 6 մլն ֆրանկ ծախսեցինք միայն անվտանգության արգելքները բարելավելու եւ նոր սարքավորումներ ձեռք բերելու համար», ավելացնում է Գուրջյանը: Հայ գործարարը մինչեւ այսօր շուրջ 400 մլն ֆրանկի գործեր է կատարել կառուցելու եւ արդիականացնելու «Մանի-Կուր» մարզադաշտը: «Երբ մենք ձեռնարկեցինք այս գործը, առաջ ուրիշ մարզադաշտեր, ինչպես «Լը Մանը», կամ «Կաստրլեն» պատրաստ են Ֆրանսիայի «Գրան Պրին» մեր ձեռքից խլել: Ուստի, մենք պետք է հաջողվենք մեր գործում», հայտարարում է Ժիլբեր Գուրջյանը:

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐ
ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ

ԵՐԵՎԱՆԻ

«ԱԴԱՄԱՆԴ»

ԱՊՐԱՆՔԱՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՈՐՍԱՆ

հրավիրում է իրավական եւ ֆիզիկական անձանց
I եւ II թողարկման պետական կարճաժամկետ
պարտատոմսերի (ՊԿՊ) աճուրդներին:
Ձեռք բերելով ՊԿՊ, դուք կստանաք տարեկան
30-70 տոկոս պետության կողմից երաշխավորված
եւ չհարկվող շահույթ:

Աճուրդները կկայանան սկսած
հոկտեմբերի 9-ից՝ ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի
եւ ուրբաթ, ժ. 12:30-ին:

Բորսայում դուք կարող եք նաեւ գնել եւ վաճառել վաուչերներ եւ գանձապետական հասարակ մուրհակներ:
Ձեզ կսպասարկեն ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից լիցենզավորված պրոֆեսիոնալ բրոքերները:
Սկզբնական աճուրդների մուտքը անվճար է:

Հասցեն՝ Երեւան, Սարալանջի 1, Երիտասարդության պալատ:
Հեռ. 53 04 33, 56 48 83

ԽՃԱՆԿԱՐ

Աշխարհի ութակի չեմպիոնուհին

Կոլումբիայի մայրաքաղաք Բոգոտայում սկսված խճուղային հեծանվավազքի աշխարհի առաջնության առաջին մեկնարկներով 26 կմ մրցատարածություն աշխարհի առաջնության առանձին մեկնարկներով 26 կմ մրցատարածությունում հաղթող ճանաչվեց 37-ամյա ֆրանսուհի Ժանի Լոնգոն, որը 8-րդ անգամ դարձավ աշխարհի չեմպիոնուհի: Տղամարդկանց 43 կմ մրցատարածությունում գերազանց հանդես եկավ «Տուր դը Ֆրանսի» հնգակի հաղթող իսպանացի Միգել Ինդուրայնը, որն առաջին անգամ դարձավ աշխարհի չեմպիոն: 30-ամյա հեծանվորդի առավելությունը մրցակիցների նկատմամբ բացահայտ էր:

Ռումինուհիները դարձյալ 1-ին դիրքում

Ճապոնիայի Սաբայ քաղաքում սկսված սպորտային մարմնամարզության աշխարհի առաջնության կանանց մրցաշարում տեղի է տալիս աշխարհի չեմպիոն Ռումինիայի առաջնության կանանց մրցաշարում տոն է տալիս աշխարհի չեմպիոն Ռումինիայի հավաքականը, որը թիմային հաշվարկով ընթանում է առաջին տեղում: Անհատական հաշվարկով նույնպես առաջին տեղը պատկանում է Ռումինիայի հավաքականի ներկայացուցիչ Ջինի Գոգեային: Կանանց մրցաշարում երկրորդ տեղում է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հավաքականը: Տղամարդկանց առաջնությունում գլխավոր դերակատարներն արեւելյան ներկայացուցիչներն են՝ Ճապոնիայի եւ Չինաստանի հավաքականները: ԱՄՆ-ի հավաքականը երրորդ տեղում է:

«Լոկոմոտիվի» հաջող մեկնարկը

Ռուսաստանի ֆուտբոլի գավաթի հերթական խաղարկությունում հաջող մեկնարկեց Մոսկվայի «Լոկոմոտիվը», որն արտագնա խաղում 4-0 հաշվով հաղթեց Սանկտ Պետերբուրգի «Զենիթին»: Ինչպես տեղեկացրել ենք, Սարգիս Հովսեփյանը վնասվածքի պատճառով չմասնակցեց այդ խաղին: «Լոկոմոտիվը» դուրս եկավ 1/8 եզրափակիչ, որտեղ ուժերը չափելու է Եկատերինբուրգի «Ուրալմաշի» հետ: Իր հաղթարշավն է շարունակում նաեւ Գավաթակիրների գավաթի խաղարկությունում «Արարատի» վերջին մրցակիցը՝ Մոսկվայի «Դինամոն», որը նույնպես 1/8 եզրափակիչի ուղեգիր է ձեռք բերել եւ մրցելու է Նովոռոսիյսկի «Չեռնոմորեցի» հետ: «Դինամոն» իր գլխավոր մարզիչ Կոնստանտին Բեսկովի հրաժարականից հետո 7-րդ անընդմեջ հաղթանակն տարավ

ՇԱԽՄԱՏ

ԿԱՍՊԱՐՈՎ-ԱՆԱՆԴ
14-րդ պարտիա

1. e4 d5 2. ed Թ:d5 3. Ձc3 Թa5 4. d4 Ձf6 5. Ձf3 c6 6. Ձe5 Փe6 7. Փd3 Ձbd7 8. f4 g6 9. 0-0 Փg7 10. Աh1 Փf5 11. Փc4 e6 12. Փe2 h5 13. Փe3 Նd8 14. Փg1 0-0 15. Փf3 Ձd5 16. Ձ:d5 ed 17. Փf2 Թc7 18. Նc1 f6 19. Ձd3 Նfe8 20. b3 Ձb6 21. a4 Ձc8 22. c4 Թf7 23. a5 Փf8 24. cd cd 25. Փh4 Ձd6 26. a6 b6 27. Ձe5

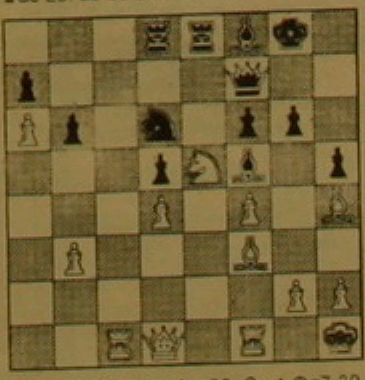

27. ... Թe6 28. g4 hg 29. Ձ:g4 Փg7 30. Նc7 Ձe4 31. Ձe3 Փh3 32. Նg1 g5 33. Փg4 Փ:g4 34. Թ:g4 Թ:g4 35. Ն:g4 Ձd6 36. Փf2 Ձb5 37. Նb7 Նe4 38. f5 Ն:g4 39. Ձ:g4 Նc8 40. Նd7 Նc2 41. Ն:d5. ոչ-ոքի համաձայնեցին:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

օրվա հետքերով

ԵՐԵՎԱՆ

Վերջին օրերին Վրաստանում մի շարք դրամատիկ դեպքեր են տեղի ունեցել

«Միավոր Կուսակցության անկախ միություն» կոչվող ազգայնամոլական ծայրահեղական ընդդիմադիր կուսակցությունը ընտրական հանձնաժողովի վերջին նիստին ներկայացրել է փաստաթղթեր, որոնք ձեռքբերվել են «Վրաստանի համախմբված քաղաքացիների միություն» Շևարդնաձեի կուսակցությունն այն բանում, որ նրա ներկայացուցիչները փողոցներում հավաքել են ստորագրություններ բաժանել և միաժամանակ նախընտրական ագիտացիա վարել, ինչը խստորեն արգելված է օրենքով: Քանի որ ընտրական հանձնաժողովում ընդդիմադիր կուսակցությունների ներկայացուցիչները մեծամասնություն են կազմում, ապա նրանք խնդրին լուրջ մոտեցել են, որ արգելվի Շևարդնաձեի կուսակցության մասնակցությունը ընտրություններին: Եթե այդ առաջարկն անցներ, ապա Շևարդնաձեն կզրկվեր նախագահական ընտրություններին մասնակցելու իրավունքից, քանի որ նրա կուսակցության հավաքած ստորագրությունները չեղյալ կհամարվեին: Շևարդնաձեին փրկել է ընտրական հանձնաժողովի նախագահ ակադեմիկոս Իվան Գեգուաձեն, որը հրաժարական է տվել: Դրանով նա խափանել է նիստերության անցկացումը, քանի որ բոլ գործող օրենքի այն կարող է տեղի ունենալ միայն հանձնաժողովի նախագահի ներկայությամբ:

Միևնույն օրը իրավապահ մարմինների խորհրդակցության ժամանակ, որին մասնակցել է նաև Էդուարդ Շևարդնաձեն, Վրաստանի ՆԳ նախարար Շոթա Կվիրայան հայտարարել է, որ Գեորգի Ճանտուրիայի, Գեորգի Գուլուայի, Սոսիկո Խաբեիշվիլու սպանությունների և Էդուարդ Շևարդնաձեի դեմ կատարված մահափորձի կազմակերպիչը Պետանվտանգության ծառայության նախկին ղեկավար Իգոր Գիորգաձեն է եղել:

Նույն օրը Շևարդնաձեն խանդավառ է եղել մի հայտարարությամբ, որտեղ ասված է, թե բոլոր ահաբեկչական գործողությունների մեջ ծրագրված են եղել Պայխաշվիլու փողոցում զենքով Վրաստանի կոմունիստական կուսակցության գլխավոր քարտուղար Իգոր Գիորգաձեի հոր` Պանտելեյմոն Գիորգաձեի տանը: Ի դեպ, նույն շենքի նույն հարկում է ապրում նախագահական ընտրություններում Շևարդնաձեի մեկ այլ մրցակից` Վրաստանի կոմկուսի նախկին առաջին քարտուղար Ջումբեր Պատիաշվիլին:

Երկուշաբթի օրը ձերբակալվել է Վրաստանի ընդդիմության ղեկավարներից մեկը` Պանրուսողական-միավորական կուսակցության նախագահ Թեմուր Ժորժոլիանին, որը դատախազի քննչական բաժնի նաև «Պանրուսողականներ» խորհրդարանային խմբակցության նախագահն է: Վրաստանի օրենքները թույլ են տալիս համապատասխան վայրում բռնված պատգամավորին ձերբակալել անկախ այն բանից, թե կա՞ արդյոք խորհրդարանի թույլտվություն, թե՞ ոչ: Ժորժոլիանիի ավտոմեքենայում ոստիկանները 4 սովետ նռնակ և 16 հատ կոդային են գտել, իսկ տանը` 2 ինքնաձիգ և փամփուշտներ: Ըստ գործող օրենքի, անօրինական ինքնաձիգներ պահելու համար Ժորժոլիանիին սպառնում է 10 տարվա բանտարկություն: Ձերբակալվելուց հետո Ժորժոլիանին հայտարարել է, որ կնդիմների միջոցով կարողացել է վարկեր ստանալ Ազգային բանկից, որի վերջերս ինքնասպանություն գործած նախագահը նրա մոտիկ բարեկամն էր:

Երեկ, Թբիլիսիում սոցիալ-դեմոկրատների և կոմունիստների դաշինքի կազմակերպած մամուլ ասուլիսում Պանտելեյմոն Գիորգաձեն ասել է. «Ես չեմ կարող ոչ մեղադրել, ոչ էլ արդարացնել Իգոր Գիորգաձեին: Դրա համար գոյություն ունեն, երբ իրոք գոյություն ունեն, իրավապահ մարմիններ: Նրանք պետք է ասեն: Ես միայն իմ մասին կարող եմ ասել: Ես երբեք ոչ մի միջոցառման չեմ մասնակցել: Մի՞թե կարելի է ինձ ներկայացնել որպես ահաբեկիչի»:

Սոցիալ-դեմոկրատների և կոմունիստների դաշինքի ղեկավարները բարձր են գնահատել ընտրություններում հաղթելու իրենց հնարավորությունը:

Վրաստանի գլխավոր դատախազի նամակի հիման վրա Ռուսաստանի գլխավոր դատախազությունը գտնում է սպել ՆԳՆ-ին ձերբակալել Իգոր Գիորգաձեին: Սակայն դրանից հետո էլ վերջինս շարունակել է հարցազրույցներ տալ մոսկովյան թերթերին: Վրաստանում կարծում են, որ երբ մոտակա օրերին Գիորգաձեն չձերբակալվի և չհանձնվի Վրաստանի իրավապահ մարմիններին, ապա Ռուսաստանի և Վրաստանի նախագահների հարաբերությունները կբարդանան: Առավել ևս, որ ոմանք, ինչպես օրինակ Գիորգաձեից առաջ Վրաստանի հատուկ ծառայությունները ղեկավարած Իրակլի Պաշաշվիլին, համոզված են, որ Շևարդնաձեի դեմ մահափորձը կազմակերպված է եղել ռուսական հակահետախուզության կողմից, նպատակ ունենալով Վրաստանում իրագործել այնպես կոչված ղեկավարվող խառնաշփոթություն և դրանով խանգարել Վրաստանի տարածքով կասպիական նավթի առաքմանը:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ

ԱՇԽԱՐՀ

Պետության ղեկավարներն ընդդեմ մամուլի

Չորրորդ իշխանության ազատությունները ոտնձգությունների են ենթարկվում

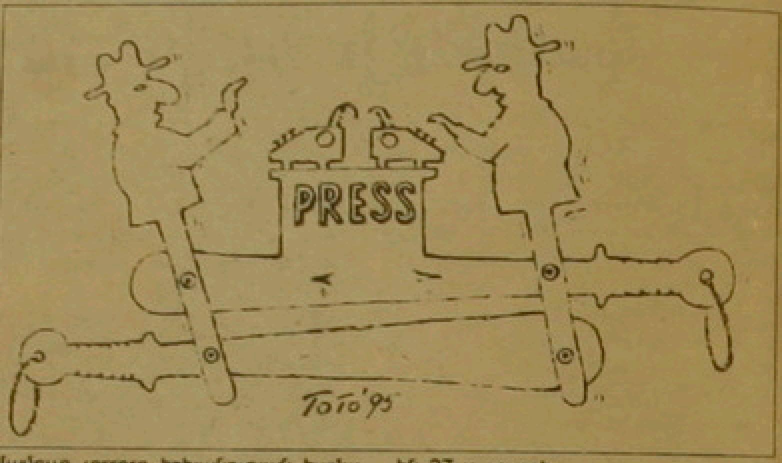

Մամուլը չորրորդ իշխանության համարում ունի: Նա հասարակական խղճահարման մեծ նոպաս զուգէ չի բերում: Բայց որ նրան վերապահվում է հասարակական կարծիք ձեւավորելու ազդեցիկ դեր, անժխտելի է: Թերեւս այդ հանգամանքի պատճառով գործադիր իշխանությունները հակադրվում են մամուլին, իսկ վերջինս իր կոչումին հարազատ մնալու մղումով ավելորդ գլխացավանք է պատճառում պետության ղեկավարներին: Քանի որ այդ ղեկավարները ի պաշտոնե կոչված են գլուխ ջարդել պետության գործերը կարգավորելու համար, ուստի գլխացավանքից խուսափել փորձում են: Եւ այսպես դրանցից ձերբազատվելու անհրաժեշտությունից նրանք այլ ելք չեն գտնում, քան սահմանափակել մամուլի ազատությունները:

Սիա ամերիկյան Washington Postը սեպտեմբերի 24-ի համարում, հենվելով լրագրողների պաշտպանության կոմիտեի տվյալների վրա, հրապարակել է մամուլի ազատությունները սահմանափակող 10 պետության ղեկավարների ցուցակը: Նրանում տեղ են գրավել նաեւ այն երկրների ղեկավարները, որոնցում յուրաքանչյուր զաքանված հանգամանքներում լրագրողները սպանվում են կամ դատապարտվում ազատազրկման: Ցուցակն ունի հետեւյալ հերթականությունը.

Ալժիրում Իսլամական զինված խմբի ղեկավար Աբու Աբդուլ Ռախման Ամին: Նրա կազմակերպության կողմից սպանվել են 44 լրագրողներ:

Բոսնիացի սերբերի առաջնորդ Ռադովան Կարաջիչ: 1992 թ. ի վեր 30 լրագրողի սպանության պատճառը դարձավ:

Տաջիկստանի նախագահ Էմոմալի Ռախմոնով: Նրա ենթակայության տակ գտնվող ուժերը 1992-1994 թթ. սպանել են 27 լրագրողի:

Նիգերիայի նախագահ Սանի Աբաչէ: Անցյալ տարվա ընթացքում 15 թերթ է փակել:

Բիրմայի նախագահ Թիան Սուէ: Մամուլի ազատությունները սահմանափակել եւ ազատազրկել է առնվազն 7 լրագրողի:

Չաիրի նախագահ Մոբուտու Սեսէ Սէկոն: Երկրում շարքեր թերթեր ենթարկվել են անվտանգության ուժերի ոտնձգություններին: Բազմաթիվ լրագրողներ բռնությունների թիրախ են դարձել, նրանցից ոմանք սպանվել են:

Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ Ասադ: 6 լրագրողի ենթարկել է 9 տարվա բանտարկության:

Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլեր: Քրդական հարցին առնչվող հրապարակությունները նրա կողմից արգելվել են, իսկ 74 լրագրողներ բանտարկվել:

Կուբայի ժողովրդական Հանրապետության նախագահ Ֆիդել Կաստրո: 1959 թ. ի վեր երկրում լրագրողներին համապատասխան բանտարկում է կամ աքսորում:

Սինգապուրի նախկին վարչապետ Լիի Խուան Յեու: Պաշտպանելով պետության կայունությունը, սահմանափակեց մամուլի ազատությունները, դրանով վաս օրինակ ծառայեց Ասիայում այլ ղեկավարների համար:

Հիրավի հեռատեսական ցուցակ է: Անշուշտ կարելի է համալրել, բայց նրա համարումը որեւէ պետության, առավել եւս ժողովրդին, հազիվ թե որեւէ օգուտ բերի, ղեկավարին նույնպես: Չէ որ չորրորդ իշխանության համարում ունի մամուլը: Իսկ իշխանության հետ, ինչպիսին էլ որ նա լինի, վաղ թե ուշ միեւնույն է հաշվի են նստում:

Հ. Չ.

ՌԱԴԻՈ

«Ազատությունը»` սահմանափակման վտանգի առաջ

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: ԱՄՆ-ի Սենատում օրերս առաջարկ է եղել ճանել «Ազատություն» ռադիոկայանին հատկացվող միջոցներ, ինչը միանշանակ ընդունելության չի արժանացել: Առաջարկի կողմնակիցները գտնում են, որ սառը պատերազմի ավարտից հետո անիմաստ է ծախսել միջոցներ տրամադրել այդ ռադիոկայանին, իսկ ընդդիմախոսները համոզված են, որ նորացող աշխարհի անորոշ ապագան և նորանկախ երկրներում ժողովրդավարական գործընթացների դժվար արմատավորումը պարտադրում են պահպանել այդ ռադիոկայանի ներկայիս ծավալները ու անգամ ավելի հավելյալ ուշադրության արժանացնել: Զանգվածային լրատվության միջոցների Լեռնային ինստիտուտի Երեւան այցելած ներկայացուցիչները դեմ են արտահայտվել «Ազատություն» ռադիոկայանին հատկացվող միջոցների կրճատմանը այդոց շարժում առանձնացնելով նաեւ ռադիոկայանի հայկական ծառայության գործունեության անհրաժեշտությունը: ■

ԱՆՎՃԱՐ

■ անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով.

Հեռախոսներ 589167, 581351

«Սփյուռ» տեղեկատու:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Փոխանցումով վաճառվում է ՍՍ-ԼՉ-3512 («Լիլիա») մակնիշի 1987 թ. արտադրության ավտոմեքենա, լավ վիճակում: Գինը 2500 ԱՄՆ դոլլարի համարժեք դրամով:

Հեռ. 25-27-92

ԽԱՂԱՂ ՕՎԿԻԱՆՈՍ

Ռադիոակտիվ վարակման վտանգ փորձարկումներից

Շարունակվում են բողոքի ցույցերը` Ֆրանսիայի կողմից Մուրուրոա օղակղզում նոր միջուկային փորձարկումների դեմ, որոնք կարող են հանգեցնել բնակլիմայական մեծ աղետների Խաղաղ օվկիանոսի ավազանի պետությունների համար, ինչպես նաեւ անուղղելի վնաս հասցնել օվկիանոսի կենդանական ու բուսական աշխարհին: Այս մասին է վկայում նաեւ ֆրանսիական «Մոնդ» օրաթերթում տպագրված Ֆրանսիայի պաշտպանության նախարարության փորձագետների գաղտնի զեկույցը, ըստ որի համաձայն հեսացա փորձարկումները կարող են առաջացնել Խաղաղ օվկիանոսի ջրերի ռադիոակտիվ վարակում: Զեկույցը եւ նրան կցված Մուրուրոա օղակղզու քարտեզը վկայում են փորձարկումների հետեւանքով մարջանային խութերի կառուցվածքում առաջացած ճաքերի առկայության մասին: ■

«ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

ՀԵՌՈՒՍՏԱԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

6.10.1995 ՈՒՐԲԱԹ		7.10.1995 ՇԱԲԱԹ	
18.00	Տեսաֆիլմ. «ԿՈՎԲՈՅ» (Գլխ. դերում ՉԱԿ ՆՈՐՐԻՍ)	18.00	Տեսաֆիլմ. «ԱՍՊԵՏՆԵՐ»
19.30	Երաժշտական ընդմիջում. «ԱԵՐՈՍՄԻԹ»	19.30	Երաժշտական ընդմիջում. MCM-ի ՏԵՍԱՀՈԼՈՎԱԿՆԵՐ
20.00	Տեսաֆիլմ. «ԽԺԱՐ ԱԿԱՐ»	19.40	Տեսաֆիլմ. «ԱՐԸՆԹԱՑ ԳԼՏԸ» (Գլխ. դերում Սերիլ Սիրիփ)
21.30	Տեսաֆիլմ. «ԿՐԱԿԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔ»	21.20	Երաժշտական ընդմիջում. MCM-ի ՏԵՍԱՀՈԼՈՎԱԿՆԵՐ
23.00	Երաժշտական ընդմիջում. «ԱԵՐՈՍՄԻԹ»	21.30	Տեսաֆիլմ. «ԱՐԱԳԱՇԱՐԺԸ ԵՎ ՄԵՌՅԱԼԸ» (Գլխ. դերում Շարոն Սթոուն)
23.30	Տեսաֆիլմ. «ԱՆՈՂՈՔ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»	23.00	Երաժշտական ընդմիջում. MCM-ի ՏԵՍԱՀՈԼՈՎԱԿՆԵՐ
01.00	Տեսաֆիլմ. «ՍԱՐԴԱՍՏԱՆԸ»	23.10	Տեսաֆիլմ. «ՄԵՆԱՄԱՐՏ ԼԵՌՆԵՐՈՒՄ»
02.30	Երաժշտական ընդմիջում. «ԱԵՐՈՍՄԻԹ»	00.40	Տեսաֆիլմ. «ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՍԱՄՈՒՐԱՅ-2»
03.00	Ծրագրի ավարտը	02.20	Երաժշտական ընդմիջում. MCM-ի ՏԵՍԱՀՈԼՈՎԱԿՆԵՐ
		02.30	Ծրագրի ավարտը

Գլխավոր խմբագիր ՍԵՐԳԵՅ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ / հեռ. 443413

Տնօրեն ՍԱՄՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ / հեռ. 446939

A STYLE

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՀԱՀ-ի հատուկ դասընթացների բաժինը կազմակերպում է երկու դասախոսություն հետեւյալ թեմաներով

Լրատվություն, հետազոտություններ եւ համալսարաններ. նոր սահմանումներ եւ հարաբերություններ արեւմտաեվրոպական հասարակություններում սառը պատերազմից հետո

1995 թ. հոկտեմբերի 11-ին, ժ. 17.30-ին

Կովկաս. տարածաշրջանային տարաձայնություններ եւ համագործակցություն

1995 թ. հոկտեմբերի 13-ին, ժ. 17.30-ին

Դասախոս Նախկին դեսպան Ջեկ Մարեսկա

Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում (հինգերորդ հարկ), Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40

Դասախոսի մասին. Ջեկ Մարեսկան ներկայումս Պրահայի լրատվական հետազոտությունների բաց ինստիտուտի (ՊԼՀԲԻ) նախագահն է: ՊԼՀԲԻ-ն Ազատ Եվրոպա ռադիոկայանի եւ Ազատություն ռադիոկայանի հետազոտական ինստիտուտի հենքն է: Պր. Մարեսկան նաեւ Միացյալ Նահանգների խաղաղության եւ փոխըմբռնման համաշխարհային ինստիտուտի անդամ է: Իր դիվանագիտական գործունեության ընթացքում պր. Մարեսկան եղել է Եվրոպայի անվտանգության եւ համագործակցության հանձնաժողովի եւ զորքերի կրճատման եւ անվտանգության միջոցառումների բանակցությունների դեսպան: Լեռնային Ղարաբաղի եւ Կիպրոսի բանակցությունների ժամանակ նա եղել է Միացյալ Նահանգների միջնորդ եւ որպես Միացյալ Նահանգների հատուկ պատվիրակ ու դարձել է հարաբերություններ հաստատող նախկին ԽՍՀՄ-ի եւ Ալբանիայի կազմում եղած նորանկախ պետությունների հետ:

Պր. Մարեսկան Ռեյգանի կառավարության ժամանակ եղել է Եվրոպայի եւ ՆԱՏՕ-ի քաղաքականության պաշտպանության քարտուղարի տեղակալ: Դրանից առաջ նա եղել է Չորջթաուն համալսարանի այցելու անդամ եւ Միացյալ Նահանգների սախառարի դեսպանատանը (1982-85): Նա նաեւ եղել է Պետական դեպարտամենտի արեւմտաեվրոպական հարցերի բաժնի տնօրեն, Փարիզում Միացյալ Նահանգների դեսպանության քաղաքական գծով խորհրդատուի տեղակալ, Պետական դեպարտամենտի Եվրոպայի անվտանգության եւ համագործակցության հանձնաժողովի եւ ՆԱՏՕ-ի քաղաքական գծով պաշտոնյա, 1975 թ. Հելսինկիի վերջնական համաձայնագրի բանակցություններում Միացյալ Նահանգների պատվիրակության ղեկավարի տեղակալ եւ ՆԱՏՕ-ի երկու գլխավոր քարտուղարների տնօրենի տեղակալ:

Պր. Մարեսկան «Հելսինկիին» (Դյուկի համալսարան, 1985 թ.) եւ «Սառը պատերազմի ավարտը նույնպես վերջացած է» (Արեւելյան համալսարան, 1995 թ.) գրքերի հեղինակն է:

Դասախոսությունը կընթանա անգլերեն լեզվով` հայերեն համընթաց թարգմանությամբ: Մուտքն ազատ է: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրում ենք զանգահարել ՀԱՀ-ի հատուկ դասընթացների բաժին` 27-16-58 հեռախոսահամարով:

digitised by A.R.A.R.@